

Druk Nr
Projekt z dnia

**Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi
za rok 2015**

Spis treści

Wstęp	5
Struktura wydatków w zakresie realizowanych zadań ustawowych	6
CZĘŚĆ I Zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej	10
1. Pomoc środowiskowa na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców Łodzi	10
1.1. Klienci pomocy społecznej korzystający z systemu świadczeń wspomagających osoby i rodziny	10
1.2. Powody przyznania pomocy	10
1.3. System świadczeń	11
1.4. Opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne	12
1.5. Realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020	13
1.6. „Apteka Komunalna”	14
1.7. Wynagrodzenia dla opiekunów prawnych	14
2. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym	15
2.1. Usługi opiekuńcze	15
2.2. Dzielne domy pomocy	15
2.2.1. Utworzenie Dziennego Domu „Senior-WIGOR” w Łodzi przy ul. Senatorskiej 4	16
2.2.2. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu Seniorów na lata 2014 – 2016	17
2.3. Domy pomocy społecznej	17
2.4. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	19
2.5. Orzekanie o niepełnosprawności	22
3. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom	23
3.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23
3.2. Środowiskowe domy samopomocy	23
3.3. Klub samopomocy	24
3.4. Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi	25
3.5. Dzielne domy pomocy dla osób niepełnosprawnych	25
4. Pomoc osobom bezdomnym	26
4.1. Udzielanie schronienia (schroniska i noclegownie)	26
4.2. Mieszkania readaptacyjne	27
4.3. Świetlica dla osób bezdomnych	27
4.4. Program osłonowy „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”	28
4.5. Punkty Pomocy Charytatywnej	28
4.6. Streetworking	29
5. Udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu	30
5.1. Bank Żywności	30
5.2. Hostel dla osób z problemem alkoholowym	30
6. Udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych	31
6.1. Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny	31
6.2. Program reintegracji zawodowej	31
6.3. Programy reintegracji społecznej	32
7. Pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej	32

8.	Pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	33
8.1.	Działania podejmowane w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie	33
8.2.	Dane dotyczące działań podjętych w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie	35
8.3.	Szkolenia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	35
8.4.	Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy	35
8.5.	Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	36
9.	Pomoc repatriantom	37
10.	Pomoc cudzoziemcom	37
11.	Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osobom innym niż ubezpieczeni	38
12.	Praca socjalna	38
12.1.	Praca socjalna na rzecz społeczności lokalnej	38
12.1.1.	Grupa Wspierania Rodziców Wychowujących Dzieci Niepełnosprawne	38
12.1.2.	Koło Nr 12 Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Tatarak”	39
12.1.3.	Klub „Igiełka”	39
12.1.4.	Grupa Wsparcia Anonimowych Alkoholików	39
12.1.5.	Grupa TAI CHI	39
12.1.6.	Inne działania w ramach pracy socjalnej na rzecz społeczności lokalnej	40
CZĘŚĆ II Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej		42
1.	Informacja z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny	42
1.1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa	42
1.2.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	43
1.3.	Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	44
1.4.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci	44
1.5.	Programy wspierające z zakresu podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców dzieci czasowo umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	45
2.	Informacja z realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej	46
2.1.	Powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej	46
2.2.	Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	46
2.2.1.	Zapewnienie dzieciom pieczy w formie rodzinnej	47
2.2.2.	Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej	48
2.2.3.	Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej	48
2.2.4.	Dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo - wychowawcze	50
2.2.5.	Współpraca placówek z wolontariuszami	50
2.3.	Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzinnych form pieczy zastępczej	50
2.3.1.	Działania na rzecz promowania rodzinnego rodzicielstwa zastępczego	51
2.3.2.	Działania na rzecz wspierania rodzinnego rodzicielstwa zastępczego	53
2.3.3.	Dodatkowe działania podjęte i realizowane w 2015 r. przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	54
2.4.	Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin pomocowych	55
2.5.	Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej	56
2.5.1.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych	56
2.5.2.	Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	57
2.5.3.	Dodatkowe działania w zakresie udzielania wsparcia osobom usamodzielnianym	57

2.6.	Organizowanie szkoleń	58
2.6.1.	Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	58
2.6.2.	Szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	59
2.7.	Prowadzenie rejestru danych dotyczącego rodzinnych form pieczy zastępczej	59
2.8.	Wydatki związane z realizacją zadań z zakresu pieczy zastępczej	59
2.8.1.	Wydatki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w formach rodzinnych	59
2.8.2.	Wydatki dotyczące szkoleń	60
2.8.3.	Wydatki związane z promowaniem rodzinnej pieczy zastępczej	60
2.8.4.	Wydatki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w formach instytucjonalnych	60
2.8.5.	Wydatki związane z przyznawaniem pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą realizowane na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	61
2.8.6.	Wydatki związane z obsługą systemu pieczy zastępczej	62
CZĘŚĆ III		63
1.	Działania na rzecz włączenia społecznego	63
1.1.	Projekt systemowy „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”	63
1.2.	Kluby Integracji Społecznej	64
1.3.	Działania na rzecz aktywizacji zawodowej	65
1.4.	Centrum Integracji Społecznej	65
CZĘŚĆ IV		66
1.	Zadania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego	66
1.1.	Budżet obywatelski	66
1.1.1.	Realizacja zadania: Łodzianie budują - wyjątkowy dom dziecka dla dzieci chorych	66
1.1.2.	Realizacja programu osłonowego "Wyciągamy dzieci z bram"	66
1.1.3.	Dzienne domy pomocy	67
1.1.4.	Domy pomocy społecznej	67
1.2.	Zadania realizowane w ramach algorytmu	68
CZĘŚĆ V		69
1.	Współdziałanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z podmiotami niepublicznymi w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej	69
CZĘŚĆ VI		72
1.	Kontrole merytoryczno-finansowe	72
1.1.	Kontrole wewnętrzne	72
1.2.	Kontrole zewnętrzne	74
2.	Struktura organizacyjna i zatrudnienie	75
2.1.	Struktura organizacyjna Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi	75
2.2.	Obsługa organizacyjna	76
2.3.	Zatrudnienie	76
3.	Struktura wydatków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 roku	77
4.	Szczegółne osiągnięcia Ośrodka w 2015 r.	86
5.	Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na 2016 rok	88

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi jest samodzielną jednostką organizacyjną Miasta powołaną uchwałą Nr VI/84/90 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 grudnia 1990 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi jest organizatorem, koordynatorem i wykonawcą zadań podejmowanych na rzecz mieszkańców Miasta, określonych w przepisach prawa, a w szczególności w ustawach:

- z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
- z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.),
- z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.),
- z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149 ze zm.),
- ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),
- z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 ze zm.),
- z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r., poz. 1392 ze zm.),
- z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 ze zm).

Zadania wynikające z wyżej wymienionych ustaw Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował w ramach działalności własnej oraz za pośrednictwem innych podmiotów – w oparciu o zawarte umowy.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

Struktura wydatków w zakresie realizowanych zadań ustawowych

Środki finansowe na realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zadania z zakresu pomocy społecznej pochodziły z budżetu Miasta i dotacji rządowych. Realizowane zadania podzielone były na zadania własne (gminy i powiatu) oraz zadania zlecone (gminie i powiatowi).

W 2015 roku wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na realizację zadań własnych i zleconych wyniosły łącznie 287 889 261,68 zł, w tym:

- 147 085 404,16 zł na zadania własne gminy,
- 3 546 222,19 zł na zadania zlecone gminie,
- 129 015 691,95 zł na zadania własne powiatu,
- 2 598 112,04 zł na zadania zlecone powiatowi,
- 5 643 831,34 zł na zadania realizowane na podstawie zawartych porozumień.

Wydatkowano również kwotę 12 853 323,30 zł pochodzącą z funduszu celowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Struktura wydatków

1. Świadczenia na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców Miasta

Na pomoc w formie świadczeń wydatkowano ogółem 80 933 768,88 zł.

Na kwotę tę składały się zasiłki celowe, okresowe, stałe i inne określone w ustawie o pomocy społecznej, pomoc udzielona w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, posiłki w jadalniach i kuchniach społecznych, zasiłki celowe wypłacone w ramach programu „Apteka Komunalna”, świadczenia w postaci składki na ubezpieczenie zdrowotne i wynagrodzenia dla opiekunów prawnych oraz koszty pogrzebów. W kwocie tej mieściły się również koszty związane z dystrybucją świadczeń.

2. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

Na pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym wydatkowano ogółem 108 798 737,92 zł, w tym na:

- realizację usług opiekuńczych – 10 461 255,00 zł,
- prowadzenie dziennych domów pomocy – 6 896 336,88 zł,
- utworzenie Dziennego Domu "Senior - WIGOR" - 138 228,89 zł,
- realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu Seniorów na lata 2014-2016 - 97 651,47 zł,
- funkcjonowanie domów pomocy społecznej – 75 771 323,14 zł,
- rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych oraz realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd” – 13 580 191,46 zł (w tym środki Miasta 569 792,16 zł),
- Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności – 1 853 751,08 zł.

3. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom

Na pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom wydatkowano ogółem 6 549 890,63 zł, w tym na:

- realizację specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 456 979,00 zł,
- prowadzenie środowiskowych domów samopomocy i klubu samopomocy – 2 625 723,34 zł,
- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 500 000,00 zł,
- prowadzenie dziennych domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych – 2 967 188,29 zł.

4. Pomoc osobom bezdomnym

Na pomoc osobom bezdomnym wydatkowano ogółem 2 269 239,80 zł.

Wydatki związane z udzielaniem pomocy bezdomnym przeznaczone były na:

- prowadzenie schronisk, noclegowni, mieszkań readaptacyjnych, świetlicy dla bezdomnych – 2 222 489,80 zł,
- realizację programu osłonowego „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących” – 40 000,00 zł,
- prowadzenie Punktu Pomocy Charytatywnej – 6 750,00 zł.

5. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu

Na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu wydatkowano ogółem 100 000,00 zł.

W skład wydatków poniesionych na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu wchodziło:

- prowadzenie Banku Żywności – 50 000,00 zł,
- prowadzenie hostelu dla osób uzależnionych od alkoholu – 50 000,00 zł.

6. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych

Na pomoc osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych wydatkowano ogółem 110 000,00 zł.

Wydatki na pomoc uzależnionym od środków psychoaktywnych poniesione zostały z tytułu:

- prowadzenia Ośrodka Rehabilitacyjno-Readaptacyjnego (hostelu) – 80 000,00 zł,
- realizacji programu reintegracji zawodowej osób uzależnionych – 16 000,00 zł,
- realizacji programów reintegracji społecznej osób uzależnionych – 14 000,00 zł.

7. Pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej

Na pomoc pieniężną na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej wydatkowano kwotę 216 790,06 zł.

8. Pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Na pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wydatkowano ogółem 832 333,28 zł, w tym:

- koszty koordynacji działań Zespołu Interdyscyplinarnego 15 874,89 zł,
- koszty szkoleń członków Zespołu Interdyscyplinarnego - 6 562,96 zł,
- koszty prowadzenia specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 355 000,00 zł,
- koszty prowadzenia domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 454 895,43 zł.

9. Pomoc repatriantom

Wydatki związane z wypłatą jednorazowej pomocy finansowej przyznanej repatriantom na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wyniosły łącznie 38 098,20 zł.

10. Pomoc cudzoziemcom

Na pomoc cudzoziemcom realizowaną w formie świadczeń pieniężnych wypłacanych w ramach realizowanych Indywidualnych Programów Integracji wydatkowano ogółem kwotę 58 908,40 zł.

11. Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osobom innym niż ubezpieczeni

Wydatki związane z wydawaniem decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wyniosły 72 369,00 zł.

12. Zadania z zakresu wspierania rodziny

Na zadania z zakresu wspierania rodziny wydatkowano ogółem 3 037 655,81 zł, w tym na:

- prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa i warsztaty z zakresu podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych – 143 000,00 zł,
- wspieranie rodziny przez asystentów rodziny oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczną – 1 088 785,74 zł,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego – 1 805 870,07 zł.

13. Zadania z zakresu pieczy zastępczej

Na zadania z zakresu pieczy zastępczej wydatkowano ogółem 54 648 599,70 zł, w tym na:

- wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej – 18 532 135,71 zł,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych – 36 116 463,99 zł.

14. Pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą realizowana na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Wydatki związane z realizacją pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą wyniosły 3 027 076,33 zł.

15. Działania na rzecz włączenia społecznego

Na działania na rzecz włączenia społecznego wydatkowano ogółem 2 144 105,76 zł, z tego na:

- realizację projektu systemowego „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi” – 1 795 050,71 zł (w tym wkład własny - 101 815,00 zł),
- aktywizację zawodową uczestników Klubów Integracji Społecznej – 219 455,05 zł,
- prowadzenie Centrum Integracji Społecznej – 129 600,00 zł.

16. Zadania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego

Wydatki związane z realizacją budżetu obywatelskiego oraz zadań realizowanych w ramach algorytmu wyniosły 556 126,32 zł.

17. Wydatki związane z utrzymaniem Ośrodka

Wydatki związane z utrzymaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 r. wyniosły ogółem 37 348 884,89 zł.

Strukturę wydatków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. z podziałem na rodzaje zadań zawarto w CZĘŚCI VI pkt 3 *Struktura wydatków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 r.* (w tabeli nie ujęto środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych).

CZEŚĆ I

Zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej

1. Pomoc środowiskowa na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców Łodzi

1.1. Klienci pomocy społecznej korzystający z systemu świadczeń wspomagających osoby i rodziny

W roku 2015 z pomocy w formie świadczeń udzielonych na podstawie decyzji administracyjnych korzystały ogółem 22 874 rodziny (39 692 osoby w rodzinach). Porównując liczbę osób w rodzinach objętych pomocą do liczby ludności wygenerowanej z rejestru mieszkańców Miasta Łodzi (wg stanu na dzień 31.12.2015 r. - liczba ludności wynosiła 656 219 osób) świadczenia otrzymało 6,05% łodzian. Porównując liczbę osób w rodzinach objętych pomocą do liczby mieszkańców Łodzi podanej przez Główny Urząd Statystyczny (wg danych GUS na dzień 31.12.2014 r. liczba mieszkańców Łodzi wynosiła 706 004 osoby) świadczenia otrzymało 5,62% łodzian.

Dla porównania w 2014 r. pomocą objętych było 24 708 rodzin (43 771 osób w rodzinach), co stanowiło wówczas ok. 6,19 % mieszkańców Łodzi.

Najliczniejszą grupę klientów, którym udzielono wsparcia były środowiska jednoosobowe (osoby samotne lub samotnie gospodarujące) oraz rodziny z dziećmi. Liczną grupę stanowili również emeryci i renciści.

1.2. Powody przyznania pomocy

Klientami pomocy społecznej były osoby i rodziny, które przy pomocy własnych zasobów i możliwości nie były w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. Przyczyną braku możliwości były występujące w środowiskach dysfunkcje wynikające między innymi ze złego stanu zdrowia, sytuacji na rynku pracy czy uzależnienia od środków psychoaktywnych. W wielu przypadkach dysfunkcje te były ze sobą sprzężone.

TABELA Nr 1

Rozkład dysfunkcji występujących w środowiskach objętych pomocą w 2015 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	14 348	21 817
Sieroctwo	25	42
Bezdomność	680	828
Potrzeba ochrony macierzyństwa	1 729	6 551

Bezrobocie	13 703	27 680
Niepełnosprawność	9 150	13 199
Długotrwała lub ciężka choroba	12 049	18 055
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3 985	11 298
Przemoc w rodzinie	116	277
Alkoholizm	1 136	1 561
Narkomania	113	150
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	504	675
Trudności w integracji osób, które otrzymały ochronę uzupełniającą	19	31
Zdarzenie losowe	90	139
Sytuacja kryzysowa	6	17

Liczby rodzin w kolumnach nie należy sumować, ponieważ powodem przyznania pomocy mogła być więcej niż jedna przesłanka.

Najczęstszymi dysfunkcjami występującymi w rodzinach, którym przyznano pomoc w roku 2015 były: ubóstwo (62,73% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej), bezrobocie (59,91%) i długotrwała lub ciężka choroba (52,67 %).

1.3. System świadczeń

Pomoc mieszkańcom Miasta udzielana była w formie zasiłków pieniężnych oraz w formie bezgotówkowej, polegającej na pokrywaniu kosztów świadczeń bezpośrednio realizatorowi pomocy (np. pokrywaniu kosztów posiłków).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej świadczenia miały charakter stały, okresowy lub celowy (świadczenia jednorazowe przyznawane na zaspokojenie określonej potrzeby np. na zakup żywności, odzieży, opału, leków i inne).

Świadczenia zrealizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 r.

Rodzaj świadczenia	Kwota (w zł)	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
Zasiłki stałe	24 674 325,47	5 591	54 570	452,16
Zasiłki okresowe	33 175 188,55	15 449	117 100	283,31
Pomoc w formie posiłku	5 220 633,41	7 806	1 044 113 ^{1/}	5,00
Zasiłki celowe ^{2/}	14 393 019,21	17 181	141 804	101,50
Sprawienie pochówku	911 265,60	277	277	3 289,77
Zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	28 000,00	32	32	875,00
Bilety kredytowane	800,48	18	26	30,79
Wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla kuratorów osób częściowo ubezwłasnowolnionych	30 748,62	7	115	267,38
Razem	78 433 981,34	x	x	x

^{1/} Liczba świadczeń równa jest ilości posiłków.

^{2/} W pozycji „Zasiłki celowe” wykazane zostały wszystkie zrealizowane zasiłki, w tym wypłacone w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”, w ramach projektu „Apteka Komunalna” oraz projektu systemowego „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”.

1.4. Opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne określonym grupom klientów, którzy nie podlegali obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, w szczególności: 4 758 osobom pobierającym zasiłek stały, 41 osobom objętym indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej, 3 uchodźcom objętym indywidualnym programem integracji, 1 osobie realizującej kontrakt socjalny w wyniku zastosowania procedury, o której mowa w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.) - niepodlegającym obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. W 2015 r. ww. grupom klientów opłacono 45 815 składek na łączną kwotę 2 021 104,72 zł.

1.5. Realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020

W roku 2015 kontynuowano realizację wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyjętego uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r. poz. 821).

Na realizację zadania wydatkowano ogółem 16 158 202,70 zł, z czego 3 415 557,60 zł, (tj. 21,14 %) pochodziło z budżetu gminy, a 12 742 645,10 zł (tj. 78,86 %) z budżetu państwa.

W ramach programu udzielano wsparcia w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego (zasiłku celowego) na zakup posiłku lub żywności.

TABELA Nr 3

Świadczenia zrealizowane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2015 r.

Rodzaj świadczenia	Kwota (w zł)	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń *	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
Posiłki	5 220 633,41	7 806	1 044 113	5,00
- w tym: posiłki dla dzieci	4 140 528,56	6 899	825 910	5,01
Zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności	10 937 569,29	14 830	111 958	97,69
Razem	16 158 202,70	22 636	x	x

* W przypadku pomocy w formie posiłku liczba świadczeń równa jest liczbie spożytych posiłków.

Środki na realizację programu zostały wykazane w TABELI Nr 2 „Świadczenia zrealizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 r.” – w pozycjach „Pomoc w formie posiłku” oraz „Zasiłki celowe”.

Pomocą w formie posiłków objęte były dzieci i uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osoby dorosłe.

Pomoc w formie posiłków dla dzieci i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej realizowana była w żłobkach, przedszkolach, szkołach, jadłodajniach i kuchniach społecznych.

W przypadku dzieci oraz uczniów program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przewidywał możliwość objęcia pomocą bez konieczności wydawania decyzji administracyjnej i ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego – decyzję o potrzebie udzielenia dziecku pomocy w formie posiłku podejmował odpowiednio dyrektor przedszkola lub szkoły. Przyznawanie pomocy bez wymogu przeprowadzania wywiadu środowiskowego było możliwe dzięki przyjęciu przez Radę Miejską w Łodzi Uchwały Nr LXXX/1692/14 z dnia 12 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego "Szczególne zasady dożywiania

uczniów lub dzieci" na lata 2014-2020. W 2015 r. tego rodzaju pomocą objęto 104 dzieci, wydano 4 229 posiłków o wartości 19 733,50 zł.

Pomoc w formie posiłków dla osób dorosłych realizowana była w jadłodajniach i kuchniach społecznych, finansowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2015 r. zadanie realizowały 4 podmioty niepubliczne, tj. Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Centrum Służby Rodzinie oraz Konwent Bonifratrów, współpracujące bezpośrednio z Wydziałami Pracy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. W ramach realizacji zadania MOPS w Łodzi, posiadającym decyzję administracyjną, w dni robocze wydawano gorące posiłki, a w dni wolne od pracy suchy prowiant w jadłodajniach i kuchniach społecznych usytuowanych w 5 różnych punktach Miasta.

Z pomocy żywnościowej w jadłodajniach i kuchniach społecznych korzystały łącznie 923 osoby - klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. Wydatki na prowadzenie jadłodajni i kuchni społecznych w 2015 r. wyniosły ogółem 1 095 925,05 zł.

Zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności przyznawano w sytuacji braku możliwości zapewnienia posiłku. Posiłki realizowano na podstawie przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych i wydanych decyzji administracyjnych.

1.6. „Apteka Komunalna”

Program „Apteka Komunalna” skierowany był do najuboższych mieszkańców Łodzi, wymagających pilnego zaopatrzenia w niezbędne leki i środki opatrunkowe. W programie uczestniczyły przede wszystkim osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, kwalifikujące się do pomocy społecznej w formie zasiłku celowego.

Celem programu było umożliwienie podjęcia leczenia przez osoby o niskim statusie ekonomicznym.

Pomoc na zakup leków i materiałów opatrunkowych przyznawana była na zasadach ogólnych określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r. poz. 163 ze zm.). Pomoc na leki i materiały opatrunkowe przyznawana była w formie zasiłków celowych oraz specjalnych zasiłków celowych i wypłacana bezpośrednio klientom Ośrodka. W omawianym okresie z tej formy pomocy skorzystało 3 569 osób, a wartość zrealizowanych świadczeń wyniosła 604 662,41 zł.

Środki na realizację programu zostały wykazane w TABELI Nr 2 „Świadczenia zrealizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 r.” – w pozycji „zasiłki celowe”.

1.7. Wynagrodzenia dla opiekunów prawnych

W ramach zadań z zakresu administracji rządowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi wypłacał na podstawie postanowień sądu wynagrodzenia dla opiekunów prawnych za sprawowanie opieki.

W 2015 r. wypłacono 1 811 świadczeń 100 opiekunom prawnym za sprawowanie opieki.

Koszt zadania wyniósł w 2015 r. – 391 150,85 zł.

2. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym

2.1. Usługi opiekuńcze

Realizatorami usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych z powodu wieku lub choroby, będących klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi, były w 2015 r. następujące podmioty niepubliczne:

- 1) Polski Czerwony Krzyż Łódzki Zarząd Okręgowy z siedzibą przy ul. Piotrkowskiej 203/205,
- 2) Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łodzi, z siedzibą przy ul. Wólczańskiej 217/219,
- 3) Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów z siedzibą przy ul. Nawrot 27,
- 4) Fundacja Pomocy Niepełnosprawnym „Okaż Serce” z siedzibą przy ul. Narutowicza 114.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania było skierowane przede wszystkim do osób samotnych, które ze względu na wiek, chorobę lub inne przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Wymiar czasu świadczonych usług uzależniony był od stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej klienta.

Na terenie Miasta realizowana była także pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, kierowana do osób wymagających - z uwagi na rodzaj niepełnosprawności - specjalistycznej opieki.

W 2015 r. zadanie realizowały:

- 1) Stacja Opieki Środowiskowej Konwentu Bonifratrów w Łodzi z siedzibą w Łodzi przy ul. Kosynierów Gdyńskich 61 A,
- 2) Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z siedzibą w Łodzi przy ul. Zawiszy Czarnego 22,
- 3) Fundacja Pomocy Niepełnosprawnym „Okaż Serce” z siedzibą przy ul. Narutowicza 114 (od 01.05.2015 r.).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze skierowane były do osób, które ze względu na wiek chorobę lub inne przyczyny wymagały pomocy innych osób, a były jej pozbawione. Specjalistyczne usługi dostosowane były do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W 2015 r. z pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w ilości 900 032 godzin skorzystało 3 738 osób na kwotę 10 461 255,00 zł, w tym 9 210 godzin stanowiły specjalistyczne usługi opiekuńcze, z których skorzystało 78 osób na kwotę 159 392,00 zł.

2.2. Dzielne domy pomocy

Osoby o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagały wsparcia w organizacji życia codziennego korzystały z funkcjonujących na terenie Miasta dziennych domów pomocy (zwanymi Domami Dziennego Pobytu).

Placówki te prowadzone były przez Miasto oraz przez podmiot niepubliczny - Caritas Archidiecezji Łódzkiej.

Siedemnaście miejskich Domów Dziennego Pobytu usytuowanych było w strukturach organizacyjnych Wydziałów Pracy Środowiskowej MOPS i 1 w strukturze Domu Pomocy Społecznej. Dysponowały one łącznie 830 miejscami. W roku 2015 z ww. placówek skorzystało 1 114 osób.

Dwie placówki niepubliczne prowadzone były przez Caritas Archidiecezji Łódzkiej w siedzibach przy ul. Gdańskiej 111 i ul. Czarnieckiego 4. Dom przy ul. Czarnieckiego 4 od dnia 1 listopada 2015 r. został przeniesiony o nowej siedziby przy ul. Odolanowskiej 46.

W roku 2015 z ww. placówek niepublicznych skorzystało 108 osób.

Placówki zapewniały klientom posiłki, zajęcia wspierająco - rehabilitacyjne, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, aktywne formy spędzania czasu, zajęcia o charakterze kulturalno-edukacyjnym itp.

Wydatki związane z prowadzeniem dziennych domów pomocy stanowiły ogółem 6 896 336,88 zł.

TABELA Nr 4

Podmiot prowadzący	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba korzystających (narastająco)
Miasto (MOPS)	18	830	1 114
Podmiot niepubliczny	2	95	108
Razem	20	925	1 222

2.2.1. Utworzenie Dziennego Domu „Senior-WIGOR” w Łodzi przy ul. Senatorskiej 4

Z dniem 28 grudnia 2015 r. Dom Dziennego Pobytu przy ul. Senatorskiej 4 został przekształcony w Dzienny Dom „Senior-WIGOR”.

Dom był ośrodkiem wsparcia dziennego, z usług którego mogli korzystać mieszkańcy miasta Łodzi - osoby nieaktywne zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia. Placówka dysponowała 50 miejscami.

Dom realizował zadania wynikające z Programu Wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015-2020, w szczególności zapewniał usługi:

- socjalne, w tym zapewnienie 3 posiłków,
- kulturalno-oświatowe,
- aktywności ruchowej,
- aktywizujące społecznie,
- terapii zajęciowej.

Dodatkowo Dom angażował seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego, w tym prowadził godziny otwarte w wymiarze nieprzekraczającym 2 godzin dziennie, podczas których inni seniorzy – nie będący formalnie uczestnikami Domu – mogli korzystać z wybranych usług.

Zgodnie z umową zawartą z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Miasto Łódź dysponowało środkami finansowymi na przekształcenie Domu Dziennego Pobytu przy ul. Senatorskiej 4 w Dzienny Dom „Senior-WIGOR” w wysokości 138 228,89 zł (w tym dotacja - 110 583,10 zł oraz wkład własny gminy - 27 645,79 zł). Środki te zostały przeznaczone na zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla seniorów, mebli, wyposażenie kuchni i pokoju dla pielęgniarek, przeprowadzenie remontu pomieszczeń, opracowanie graficzne plakatów.

2.2.2. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu Seniorów na lata 2014 – 2016

W 2015 r. w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu Seniorów na lata 2014 – 2016 podjęto następujące działania na rzecz seniorów:

- zakupiono urządzenia wielofunkcyjne wraz z materiałami eksploatacyjnymi oraz tablety,
- zakupiono oprogramowanie antywirusowe do laptopów zakupionych w ramach realizacji programu,
- opłacono abonament dostępu do sieci Internet w domach dziennego pobytu,
- zorganizowano i zrealizowano szkolenia z praktycznego wykorzystania Internetu i technologii informacyjnych, w ramach zajęć wyszkolono grupę trenerów – osób w wieku poprodukcyjnym, do przekazywania wiedzy na temat używania Internetu innym seniorom,
- w ramach Łódzkich Senioraliów 2015 zorganizowano Festiwal Domów Dziennego Pobytu w kinie Charlie. W ramach festiwalu przeprowadzono konkurs „Wykorzystanie technik informacyjnych i Internetu w praktyce”.

Wydatki związane z realizacją Programu w 2015 r. wyniosły 97 651,47 zł.

2.3. Domy pomocy społecznej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował zadanie polegające na kierowaniu, umieszczaniu i ustalaniu odpłatności za pobyt mieszkańców Miasta w domach pomocy społecznej.

W 2015 roku w Łodzi funkcjonowało 15 domów pomocy społecznej o różnym profilu, w tym:

- 13 domów pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto Łódź,
- 2 domy prowadzone na zlecenie Miasta przez podmioty niepubliczne.

Placówki te (łącznie) dysponowały 2 008 miejscami.

W 2015 r. nastąpiło zmniejszenie liczby miejsc o 9 w jednym z domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz zwiększenie o 9 w domu pomocy społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Od 1 czerwca 2015 r. Miasto Łódź – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zleca prowadzenie Rodzinnego Domu Pomocy dla 4 osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Domy pomocy społecznej według typów i podmiotu prowadzącego

Typ placówki	Liczba placówek wg stanu na dzień 31.12.2015 r.		Liczba miejsc organizacyjnych wg stanu na dzień 31.12.2015 r.		Liczba osób przebywających (narastająco)	
	Miasto	Podmiot niepubliczny	Miasto	Podmiot niepubliczny	Miasto	Podmiot niepubliczny
dla osób przewlekle psychicznie chorych	2	1	289	116	313	125
dla osób przewlekle somatycznie chorych	3	0	820	0	1 060	-
dla osób somatycznie chorych i osób w podeszłym wieku	2	0	200	0	236	-
dla osób w podeszłym wieku	4	0	337	0	396	-
dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	2	0	227	0	239	-
dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie	0	1	0	19	-	19
RAZEM	13	2	1 873	135	2 244	144
	15		2 008		2 388	

W ciągu roku w łódzkich domach pomocy społecznej rotacyjnie przebywało 2 388 mieszkańców.

W 2015 r. w domach pomocy społecznej poza powiatem łódzkim rotacyjnie przebywało 176 mieszkańców Łodzi.

Domy prowadzone przez podmioty niepubliczne:

- Zgromadzenie Sióstr Służebniczek NMP NP im. bł. E. Bojanowskiego – Dom Pomocy Społecznej przy ul. Kosynierów Gdyńskich 20 (dla osób przewlekle psychicznie chorych – 116 miejsc),
- Fundacja im. św. Brata Alberta – Dom Pomocy Społecznej w Łodzi przy ul. Helenówek 7 (dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn – 19 miejsc).

W 2015 r. z domów pomocy społecznej prowadzonych przez wyżej wymienione podmioty skorzystały łącznie 144 osoby.

Domy pomocy społecznej, zgodnie z założeniami, miały za zadanie zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych przebywających w nich podopiecznych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Placówki zapewniały, oprócz miejsca zamieszkania, żywienia i odzieży, także opiekę, pielęgnację i pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Świadczyły usługi wspomagające, polegające na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności, a także zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych, utrzymaniu i rozwijaniu przez podopiecznych kontaktów z rodziną i środowiskiem. W przypadku dzieci placówki świadczyły również usługi w zakresie potrzeb

edukacyjnych. Podopieczni mieli możliwość nauki i uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Istotną metodą edukacyjną było uczenie i wychowanie przez doświadczenie życiowe.

Z uwagi na strukturę wieku mieszkańców Łodzi, zapotrzebowanie na miejsca w placówkach jest bardzo duże, w szczególności w domach dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz przewlekle psychicznie chorych.

TABELA Nr 6

Liczba osób oczekujących na umieszczenie w łódzkich domach pomocy społecznej według typów domów – stan na dzień 31.12.2015 r.

Typ placówki	Liczba osób oczekujących
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych	236
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	345
Domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych i osób w podeszłym wieku	13
Domy pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku	65
Domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	3
Dom pomocy społecznej dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn	3
Razem	665

Dla porównania według stanu na dzień 31.12.2014 na umieszczenie w domu pomocy społecznej oczekiwały 1073 osoby.

Spośród oczekujących na umieszczenie w łódzkich domach pomocy społecznej największy odsetek – ok. 52% stanowiły osoby oczekujące na umieszczenie w placówkach dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Wydatki związane z prowadzeniem łódzkich domów pomocy społecznej w 2015 r. stanowiły ogółem kwotę 70 728 358,21 zł, w tym wydatki na utrzymanie mieszkańców Łodzi w domach pomocy społecznej poza powiatem łódzkim wyniosły 4 159 174,37 zł.

Wartość inwestycji przeprowadzonych w domach pomocy społecznej wyniosła 1 424 537,00 zł (bez wydatków poniesionych w ramach budżetu obywatelskiego oraz jednostek pomocniczych Miasta w ramach algorytmu, które zostały uwzględnione w dalszej części sprawozdania).

Na dofinansowanie działalności niepublicznych domów pomocy społecznej w 2015 r. wydatkowano kwotę 3 558 713,27 zł. Koszty związane z prowadzeniem Rodzinnego Domu Pomocy wyniosły 59 714,66 zł.

2.4. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w Miejskim

Ośrodki Pomocy Społecznej realizował Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych.

Realizowane zadania to:

- dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego,
- dofinansowanie pokrycia kosztów usuwania barier technicznych, architektonicznych oraz w komunikowaniu się,
- dofinansowanie organizacji pozarządowych realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie kosztów organizacji zajęć i imprez sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych,
- usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika,
- finansowanie i nadzór nad działalnością warsztatów terapii zajęciowej,
- realizacja programu „Aktywny samorząd”.

Środki na realizację zadań pochodziły z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz z budżetu Miasta (Miasto dofinansowało koszty funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej).

Wydatki poniesione na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych oraz na realizację programu pilotażowego „Aktywny samorząd” w 2015 roku wyniosły łącznie 13 423 115,46 zł, w tym 569 792,16 zł pochodziło ze środków Miasta.

TABELA Nr 7

Rodzaj świadczenia	Liczba beneficjentów
Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych ogółem	1 016
w tym : - dorośli	644
- dzieci	372
Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych	2 549
Dofinansowanie do zakupu sprzętu umożliwiającego pokonywanie barier w komunikowaniu się oraz barier technicznych	287
Dofinansowania kosztów likwidacji barier architektonicznych	121
Dofinansowanie do organizacji sportu, kultury i turystyki	31
Dofinansowanie usług tłumacza migowego lub tłumacza przewodnika	29
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	333*

* w tym w tym 37 niepełnosprawnych łodzian uczestniczyło w warsztatach terapii zajęciowej działających na terenie powiatów zgierskiego i pabianickiego

Wydatki poniesione na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych (bez programu „Aktywny samorząd”) wyniosły 11 466 055,16 zł (w tym 569 792,16 zł - środki Miasta).

W 2015 roku po raz kolejny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi realizował program „Aktywny samorząd” adresowany do osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestniczenie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji.

Dane statystyczne dotyczące realizacji programu

MODUŁ I - likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:		
Obszar	Nazwa	Ilość wniosków rozpatrzonych pozytywnie
A Likwidacja bariery transportowej	<u>Zadanie 1:</u> pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	0
	<u>Zadanie 2:</u> pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	9
B Likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	<u>Zadanie 1:</u> pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	0
	<u>Zadanie 2:</u> dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	1
C Likwidacja barier w poruszaniu się	<u>Zadanie 1:</u> pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	0
	<u>Zadanie 2:</u> pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	28
	<u>Zadanie 3:</u> pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy na III poziomie jakości	27
	<u>Zadanie 4:</u> pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości)	3
D Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki osobie zależnej	dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu lub inną tego typu opieką	23
MODUŁ II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym:		
Dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	1. Opłata za naukę (czesne) lub za przeprowadzenie przewodu doktorskiego 2. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia w przypadku znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności	503

W sumie w roku ubiegłym do MOPS wpłynęły 622 wnioski dotyczące tego programu we wszystkich obszarach wsparcia, z czego rozpatrzono pozytywnie 594.

Program „Aktywny samorząd” był finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Koszt realizacji programu wyniósł 1 957 060,30 zł.

2.5. Orzekanie o niepełnosprawności

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodzi realizował następujące zadania:

- ustalał niepełnosprawność osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- ustalał stopień niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- wydawał legitymacje potwierdzające fakt bycia niepełnosprawnym,
- wydawał karty parkingowe.

Wydane przez Zespół orzeczenia, poza ustaleniem niepełnosprawności, określały również wskazania odnośnie osoby orzekanej, w tym: dotyczące odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współdziałania (na co dzień) opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji, spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w przepisach ustawy Prawo o ruchu drogowym.

Posiadanie orzeczenia uprawniało m.in. do podjęcia pracy w warunkach chronionych, korzystania z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, korzystania z zasiłków i świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków z pomocy społecznej o charakterze stałym, otrzymania karty parkingowej.

TABELA Nr 9

Liczba wydanych orzeczeń w 2015 r.

Liczba wydanych orzeczeń		2015 r.
Liczba wydanych orzeczeń ogółem		13 864
w tym:	osoby przed 16 rokiem życia	1 216
	osoby po 16 roku życia	12 648

W 2015 r. Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi wydał 13 864 orzeczeń – o 2 150 więcej niż w 2014 r.

Ponadto Zespół w 2015 r. wystawił 3 303 legitymacji potwierdzających posiadanie niepełnosprawności (dla porównania w 2014 r. - 3 781 legitymacji).

Z dniem 1 lipca 2014 r. weszła w życie ustawa z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, która zwiększyła zakres zadań realizowanych przez Zespół poprzez nałożenie obowiązku wydawania kart parkingowych. W 2015 r. wydano 4 215 kart parkingowych, w tym 26 dla placówek funkcjonujących w obszarze edukacji i pomocy społecznej.

W 2015 roku na działalność Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydatkowano 1 853 751,08 zł.

3. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom

3.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznawane były na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone w miejscu zamieszkania przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W 2015 r. ze specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych skorzystało 45 osób, zrealizowano ogółem 17 119 godzin usługowych, wydatki związane z realizacją usług wyniosły 456 979,00 zł.

3.2. Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy świadczyły usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym, w szczególności: trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, terapię ruchową oraz inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

W 2015 roku środowiskowe domy samopomocy prowadzone były przez 5 podmiotów niepublicznych. Placówki łącznie dysponowały 205 miejscami.

TABELA Nr 10

Podmiot prowadzący	Liczba miejsc	Zakres zadania
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Łodzi ul. Karolewska 70/76	55	Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z upośledzeniem umysłowym przy ul. Karolewskiej 70/76 oraz ul. Garnizonowej 38. W 2015 r. z pomocy ŚDS skorzystało łącznie 58 osób.
Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych ul. Zawiszy Czarnego 22	60	Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (głównie schizofrenią) w okresie od 01.01.-31.03.2015 r. przy ul. Czarnieckiego 4, od 01.04.2015 r. przy ul. Pabianickiej 132. W 2015 r. z pomocy ŚDS skorzystało łącznie 101 osób.
Łódzkie Towarzystwo Alzheimerowskie ul. Przybyszewskiego 111	20	Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera przy ul. Przybyszewskiego 111. W 2015 r. z pomocy ŚDS skorzystało łącznie 31 osób.

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Łodzi ul. Chocianowicka 198	44	Środowiskowy Dom Samopomocy dla dzieci i osób dotkniętych autyzmem przy ul. Chocianowickiej 198. W 2015 r. z pomocy ŚDS skorzystało łącznie 53 osoby.
Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi ich Rodzin i Przyjaciół „Pomost” ul. Próchnika 7	26	Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi przy ul. Próchnika 7. W 2015 r. z pomocy ŚDS skorzystało łącznie 36 osób.

W 2015 r. z usług środowiskowych domów samopomocy skorzystało 279 osób.

Wydatki związane z prowadzeniem środowiskowych domów samopomocy w 2015 roku wyniosły 2 444 752,00 zł. Dodatkowo wydatkowano kwotę 46 971,34 na wyposażenie Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Pabianickiej 132.

3.3. Kluby Samopomocy

Na terenie Miasta funkcjonowały 2 kluby samopomocy, tj. Klub Lokalnej Integracji „Lonia” z siedzibą w Łodzi przy ul. Obornickiej 15/23 oraz Klub Samopomocy prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z siedzibą w Łodzi przy ul. Zawiszy Czarnego.

W roku 2015 r. z usług klubów samopomocy skorzystało 80 osób. Wydatki związane z realizacją zadania wyniosły 134 000,00 zł.

TABELA Nr 11

Lp.	Nazwa organizacji	Liczba placówek	Planowana liczba miejsc	Liczba korzystających w 2015 r.
1	Klub Lokalnej Integracji „Lonia”, Łódź, ul. Obornicka 15/23 • Klub Samopomocy ul. Wrocławska 8	1	30	40
2	Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych Łódź, ul. Zawiszy Czarnego 22 • Klub „Więź” ul. Pabianicka 132	1	40	40
Razem		2	70	80

Kluby przeznaczone były dla osób oczekujących na przyjęcie do środowiskowych domów samopomocy bądź dla byłych uczestników środowiskowych domów samopomocy.

Kluby samopomocy zapewniały wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności w zakresie aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej, w miarę możliwości, przy współudziale najbliższej rodziny uczestnika.

Kluby świadczyły usługi w postaci indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i zajęć z zakresu kształtowania umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Rodzaj i zakres usług uwzględniał indywidualne potrzeby i możliwości psychofizyczne uczestników.

3.4. Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Osobom z zaburzeniami psychicznymi, bezpośrednio po zakończeniu hospitalizacji, umożliwiono pobyt w Mieszkaniach Chronionych.

W 2015 r. zadanie realizowało Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych w Łodzi, ul. Zawiszy Czarnego 22, które prowadziło Mieszkania Chronione na 43 miejsca w okresie 01.01 – 31.03.2015, w pozostałym okresie na 40 miejsc. Mieszkania mają swoje siedziby: w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym „Zacisze” w Jedliczach A przy ul. Jedlinowej 42/44 (k/Grotnik), w Łodzi przy ul. Zawiszy Czarnego 22, ul. Traktorowej 90 m. 34 oraz przy ul. Krawieckiej 10 a-c.

W czasie pobytu w mieszkaniach chronionych podopieczni przygotowywani byli do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Wydatki związane z realizacją zadania wyniosły 500 000,00 zł.

3.5. Dzielne domy pomocy dla osób niepełnosprawnych

W ramach struktury organizacyjnej MOPS działały 2 dzielne domy pomocy dla osób niepełnosprawnych, zwane Domami Dzielnego Pobytu dla Osób Niepełnosprawnych:

- przy ul. Rojnej 18a (45 miejsc organizacyjnych), z filią przy ul. Piotrkowskiej 121 (20 miejsc organizacyjnych dla osób powyżej 18 roku życia),
- przy ul. Ćwiklińskiej 5a (35 miejsc organizacyjnych).

Placówki dysponowały ogółem 100 miejscami organizacyjnymi przeznaczonymi dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, z dziecięcym porażeniem mózgowym, zespołem Downa, autyzmem. W wyjątkowych sytuacjach i w miarę wolnych miejsc, dopuszczany był pobyt w Domach osób w wieku powyżej 35 roku życia.

Domy zapewniały podopiecznym opiekę medyczną, psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania.

Opiekunowie grup stale współpracowali ze specjalistami w zakresie postępów w rozwoju, zwracając szczególną uwagę na stymulowanie rozwoju psychoruchowego, usprawnianie czynności i umiejętności samoobsługowych.

W 2015 r. w zajęciach uczestniczyło 100 osób. Wydatki związane z prowadzeniem placówek w 2015 r. wyniosły 2 967 188,29 zł.

4. Pomoc osobom bezdomnym

4.1. Udzielanie schronienia (schroniska i noclegownie)

Zapewnienie schronienia należy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym.

W 2015 r. schroniska i noclegownie usytuowane na terenie Łodzi dysponowały 461 miejscami zabezpieczającymi pobyt osobom bezdomnym. Rotacyjnie w ciągu roku przebywały w nich 1 342 osoby, w tym:

- w placówce prowadzonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi – 199 osób,
- w placówkach prowadzonych przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – 1 143 osoby.

W 2015 r. 72 osoby bezdomne realizowały indywidualne programy wychodzenia z bezdomności zapewniające wsparcie w procesie wychodzenia z bezdomności.

TABELA Nr 12

Placówki według typów i podmiotu prowadzącego

Typ placówki	Liczba placówek wg stanu na dzień 31.12.2015 r.		Liczba miejsc organizacyjnych	
	Miasto	Podmiot niepubliczny	Miasto	Podmiot niepubliczny
Schroniska dla bezdomnych mężczyzn	0	2	0	218
Schroniska dla bezdomnych kobiet	1	1	82*	71
Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn	0	1	0	90
Razem	1	4	82	379

* w tym 20 miejsc noclegowych dla kobiet w ramach Schroniska dla Bezdomnych Kobiet

Miasto prowadzi Schronisko dla Bezdomnych Kobiet w Łodzi przy ul. Gałczyńskiego 7, będące w strukturze organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. Placówka posiadała 82 miejsca organizacyjne, w tym 20 miejsc noclegowych. W ciągu roku sprawozdawczego w Schronisku przebywało 199 osób. Z oferty placówki korzystały osoby nie posiadające własnego miejsca zamieszkania lub nie mogące z różnych przyczyn przebywać w dotychczasowym środowisku. Osobom tym zapewniono pomoc prawną, psychologiczną i socjalną, świadczoną przez personel placówki oraz współdziałające z nią instytucje i organizacje przeciwdziałające zjawisku bezdomności w zakresie rozwiązywania problemów życiowych (mieszkaniowych, zawodowych, zdrowotnych, opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych itp.).

W 2015 r. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w ramach zadania zleconego na podstawie umowy wieloletniej prowadziło na terenie Łodzi 3 schroniska dla osób bezdomnych, w tym: 2 dla mężczyzn i 1 dla kobiet z dziećmi oraz noclegownię dla bezdomnych mężczyzn:

- Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Nowe Sady 17 – zaplanowane na 170 miejsc (z wyjątkiem okresu 01.06. - 06.09.2015 r. - 147 miejsc),
- Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Szczytowej 11 – zaplanowane na 48 miejsc (z wyjątkiem okresu 01.06. - 06.09.2015 r. - 40 miejsc),
- Schronisko dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Kwietniowej 2/4 – zaplanowane na 71 miejsc (z wyjątkiem okresu 01.06. - 06.09.2015 r. - 60 miejsc),
- Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Szczytowej 11 – zaplanowana na 90 miejsc (z wyjątkiem okresu 01.06. - 06.09.2015 r. - 77 miejsc).

Łącznie wyżej wymienione schroniska i noclegownia zapewniały w 2015 r. 379 miejsc dla osób bezdomnych. W ciągu roku sprawozdawczego w placówkach tych przebywało rotacyjnie 1 143 osób.

Placówki prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, poza możliwością czasowego zamieszkania zapewniały: całodzienne wyżywienie, możliwość korzystania z kąpeli, dokonania prania i zmiany odzieży, uzupełnienia brakującej garderoby, poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych - wyrobieniu dowodu tożsamości, złożeniu wniosku dot. przydziału lokalu socjalnego, złożeniu dokumentów dotyczących przyznania świadczenia rentowego lub emerytalnego itp.), bezpłatne wykonanie fotografii do dokumentów tożsamości, możliwość tymczasowego zameldowania, pomoc psychoterapeutyczną, opiekę lekarską i pielęgnarską.

4.2. Mieszkania readaptacyjne

Pomoc w formie umożliwienia pobytu w mieszkaniu readaptacyjnym adresowana była do osób bezdomnych mających możliwość usamodzielnienia się, dążących do wyjścia z bezdomności i uzależnień. Celem funkcjonowania mieszkań była pomoc w wykształceniu umiejętności samodzielnego życia i integracji ze społecznością lokalną. W czasie pobytu w mieszkaniach bezdomni otrzymywali wsparcie w integracji ze środowiskiem, a także pomoc i wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz socjalne. W 2015 r. w mieszkaniach readaptacyjnych dla osób bezdomnych prowadzonych przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w Łodzi przy ul. Trębackiej 3 przebywało rotacyjnie 15 osób bezdomnych, które zrealizowały podstawowy program pomocy osobie bezdomnej realizowany w schroniskach i oczekiwały na mieszkanie z zasobów gminy.

Wydatki na prowadzenie schronisk, noclegowni i mieszkań readaptacyjnych wyniosły łącznie 2 175 989,80 zł.

4.3. Świetlica dla osób bezdomnych

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 15 marca 2015 r. oraz od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. przy al. Piłsudskiego 119 w Łodzi funkcjonowała Świetlica dla Osób Bezdomnych prowadzona na zlecenie Miasta przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie. Placówka czynna była codziennie w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰. W Świetlicy osoby bezdomne zapewniony miały pobyt dzienny, gorący posiłek i napoje, możliwość uzupełnienia brakującej garderoby w odzież odpowiednią do pory roku, możliwość skorzystania z węzła sanitarnego, środków czystości i higieny osobistej, pomocy pielęgnarskiej. Dziennie w Świetlicy przebywało od 30 do 100 osób.

W ciągu 2015 roku z placówki skorzystało 415 osób, wydano 8 872 posiłki oraz 1 182 sztuki odzieży.

Wydatki związane z prowadzeniem Świetlicy w roku 2015 wyniosły 46 500,00 zł.

4.4. Program osłonowy „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”

W 2015 roku w okresie zimowym Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta w ramach umowy wieloletniej realizowało program osłonowy pn. „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”.

Założeniem programu było zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych osobom bezdomnym (zapewnienie posiłku, ciepłej odzieży, leków, podstawowej opieki pielęgniarskiej), motywowanie osób bezdomnych do zmiany sposobu życia i podjęcia próby wyjścia z bezdomności, minimalizowanie zagrożenia zamarznięciem, podniesienie świadomości społecznej w zakresie problematyki bezdomności oraz instytucji i placówek pomocowych, zmniejszenie liczby osób bezdomnych pozostających bez schronienia i zabezpieczenia socjalnego.

Program realizowany był w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 15 marca 2015 r. oraz od 1 grudnia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r.

W ramach programu w miejscach gromadzenia się osób bezdomnych kursował Autobus, w którym potrzebujący mogli się ogrzać, zjeść gorący posiłek, otrzymać leki, odzież, a także skorzystać z pomocy pielęgniarki. Autobus obsługiwali wolontariusze rekrutujący się z mieszkańców Schroniska przy ul. Szczytowej 11 oraz opiekun – sanitariusz.

Trasa Autobusu przebiegała ze Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Nowe Sady 17, poprzez Dworzec Łódź - Kaliska (przy al. Unii Lubelskiej), Dworzec Łódź - Żabieniec (parking w pobliżu budynku dworca), Stary Rynek przy ul. Podrzecznej, następnie pl. Barlickiego przy ul. Małej do Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Nowe Sady 17.

W 2015 r. w Autobusie wydano 22 321 gorących posiłków, 734 sztuki odzieży, 16 kocy, 21 kołder oraz odwieziono 52 osoby do schroniska dla bezdomnych mężczyzn oraz 1 kobietę do noclegowni dla kobiet.

Wydatki na realizację Programu w roku 2015 wyniosły 40 000,00 zł.

4.5. Punkty Pomocy Charytatywnej

W 2015 r. w okresie od stycznia do marca zadanie realizowały 2 podmioty: Caritas Archidiecezji Łódzkiej z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111 oraz Stowarzyszenie Inicjatywa Rozsądnych Polaków z siedzibą w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 41.

W ramach realizacji zadania podmioty zapewniały niezbędną: odzież, bieliznę i obuwie, artykuły chemiczne, sprzęt gospodarstwa domowego, suchy prowiant osobie lub rodzinie, która była tego pozbawiona. Z Punktów Pomocy Charytatywnej mogły korzystać osoby i rodziny w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, z powodu alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej i ekologicznej.

W 2015 r. z pomocy Punktu Pomocy Charytatywnej Caritas skorzystało 3 400 osób, a z Punktu Pomocy Charytatywnej Stowarzyszenia Inicjatywa RP - 2 000 osób.

Wydatki na prowadzenie Punktów Pomocy Charytatywnej w 2015 roku wyniosły 6 750,00 zł.

4.6. Streetworking

Streetworkerzy podejmowali w stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym działania polegające na aktywizacji społecznej poprzez wsparcie terapeutyczne, wsparcie społeczne oraz grupy samopomocowe.

Pomocą objęte były osoby bezdomne pozostające poza systemem opieki i wsparcia, zepchnięte poza obszar normalnego funkcjonowania w społeczeństwie, nie korzystające z instytucjonalnych i stacjonarnych form pomocy.

W 2015 r. streetworkerzy podczas swojej codziennej pracy nawiązali kontakt z około 42 osobami bezdomnymi. Dodatkowo utrzymywali kontakt z około 360 osobami poznanymi w latach wcześniejszych.

W ramach wykonywanych zadań streetworkerzy:

- zmotywowali 12 osób do podjęcia terapii dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 63 osoby umieszczono w schronisku dla osób bezdomnych,
- 143 osobom udzielono porad i wskazówek na temat możliwości skorzystania z pomocy instytucjonalnej (noclegowni),
- 6 osobom umożliwiono powrót do rodzinnych miast,
- do 21 osób wezwano pomoc medyczną,
- do 42 osób wezwano pomoc służb miejskich,
- 136 osobom udzielono pomocy w formie posiłku, odzieży, środków higienicznych, opatrunków medycznych itp.,
- 26 osób wzięło udział w projekcie „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”.

W styczniu 2015 r. streetworkerzy i pracownicy MOPS w Łodzi uczestniczyli w II Akcji Liczenia Osób Bezdomnych, Festiwalu „Piękno jest wszędomne”, współtworzyli zespół ds. organizacyjnych Pierwszej Łódzkiej Wigilii, brali udział w pracach Łódzkiego Partnerstwa Pomocy Osobom Wykluczonym i Bezdomnym, prowadzili grupy wsparcia w Klubach Integracji Społecznej, opiekowali się skrzynką kontaktową „Domni-Bezdomni”, prowadzili zbiórki odzieży, obuwia i kocy, które rozdawali na ulicach osobom potrzebującym.

5. Udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu

5.1. Bank Żywności

W 2015 r. Fundacja Bank Żywności im. Marka Edelmana z siedzibą w Łodzi przy al. Piłsudskiego 150/152 nieodpłatnie pozyskiwała żywność od firm z sektora prywatnego i nieodpłatnie przekazywała ją organizacjom pozarządowym (stowarzyszeniom i fundacjom), podmiotom kościelnym oraz podmiotom publicznym zajmującym się niesieniem pomocy m.in. osobom uzależnionym i ich rodzinom, osobom pozbawionym środków niezbędnych do życia, podopiecznym świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych, osobom bezdomnym, ofiarom przemocy, podopiecznym domów dziecka, podopiecznym domów pomocy społecznej.

W 2015 r. Fundacja „Bank Żywności” przekazała 81 organizacjom pomocowym 216 459,76 kg żywności, która trafiła do 20 000 beneficjentów. Wydatki na realizację Programu w 2015 r. wyniosły 50 000,00 zł.

5.2. Hostel dla osób z problemem alkoholowym

Osoby bezdomne uzależnione od alkoholu, środków psychoaktywnych, opuszczające zakłady karne korzystały z całodobowego hostelu prowadzonego na zlecenie Miasta przez Stowarzyszenie Samopomocowe „Abakus” z siedzibą w Łodzi przy ul. Próchnika 5.

W ramach realizacji zadania Stowarzyszenie podejmowało następujące działania:

- zapewnienie schronienia przez całą dobę,
- zapewnienie wyżywienia, środków higieny osobistej,
- zapewnienie łazienki i toalety, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych w zakresie symptomów nawrotów choroby oraz nabycia umiejętności radzenia sobie z nimi,
- prowadzenie grupy wsparcia dla mieszkańców hostelu,
- prowadzenie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

W 2015 r. z pomocy skorzystało 42 mężczyzn.

Wydatki związane z prowadzeniem Hostelu w 2015 r. wyniosły 50 000,00 zł.

6. Udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych

6.1. Ośrodek Rehabilitacyjno – Readaptacyjny (Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii)

W 2015 r. realizację zadania polegającego na organizowaniu i prowadzeniu Ośrodka Rehabilitacyjno - Readaptacyjnego (hostelu) dla osób uzależnionych i szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły terapię uzależnień, Miasto - za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi - powierzyło Stowarzyszeniu MONAR z siedzibą w Kęblinach przy ul. Strykowskiej 3. Zadanie realizowane było w Ośrodku Rehabilitacyjno - Readaptacyjnym w Łodzi przy ul. Wólczańskiej 225.

W ramach zadania Podmiot przyjmujący zlecenia zobowiązany był do:

- zapewnienia schronienia przez całą dobę,
- zapewnienia wyżywienia, środków higieny osobistej,
- zapewnienia łazienki i toalety, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych w zakresie symptomów nawrotów choroby oraz nabycia umiejętności radzenia sobie z nimi,
- prowadzenia grupy wsparcia dla mieszkańców ośrodka lub w zależności od potrzeb prowadzenie sesji zajęć indywidualnych lub grupowych.

W 2015 r. z pomocy Ośrodka skorzystało 87 osób, w tym: 74 mężczyzn, 10 kobiet i 3 dzieci.

Wydatki na prowadzenie Ośrodka w 2015 r. wyniosły: 80 000,00 zł.

6.2. Program reintegracji zawodowej (Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii)

Osoby bezrobotne uzależnione od substancji psychoaktywnych, które ukończyły terapię uzależnień, uczestniczyły w programie reintegracji zawodowej realizowanym przez Stowarzyszenie MONAR z siedzibą w Kęblinach przy ul. Strykowskiej 3.

W ramach zadania były prowadzone zajęcia motywacyjno-edukacyjne pomagające w starcie zawodowym. Ponadto w ramach zadania przeprowadzone były kursy i szkolenia zawodowe: kurs z zakresu obsługi wózków widłowych, kurs kierowcy koparko-ładowarki, kurs kierowcy TAXI, kurs pracownika ochrony fizycznej, kurs menadżera gastronomii, szkolenie dla higienistek stomatologicznych, kurs spawania, dzięki którym uczestnicy podnieśli kwalifikacje i zwiększyli swoje szanse zatrudnienia na rynku pracy.

W 2015 r. z programu skorzystało 14 osób. Wydatki na realizację Programu w 2015 r. wyniosły: 16 000,00 zł.

6.3. Programy reintegracji społecznej (Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii)

W 2015 r. programy reintegracji społecznej dla osób uzależnionych lub szkodliwie używających środki psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny realizowały:

- Łódzki Oddział Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” z siedzibą w Łodzi przy ul. Więckowskiego 13,
- Fundacja „ARKA” z siedzibą w Łodzi przy ul. Kopernika 37.

W ramach zadania Łódzki Oddział Towarzystwa Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” realizował program reintegracji społecznej osób uzależnionych po zakończonym procesie leczenia w ośrodku stacjonarnym poprzez grupę terapeutyczną i trening interpersonalny. W 2015 r. z programu skorzystało 30 osób, w tym 7 kobiet i 23 mężczyzn.

Fundacja „ARKA” realizowała program reintegracji społecznej osób uzależnionych po zakończonym procesie leczenia w ośrodku stacjonarnym poprzez prowadzenie zajęć motywacyjno-edukacyjnych z obszaru dorobku kultury ułatwiających readaptację społeczną oraz organizowanie grupowych wyjść do kin, teatrów, muzeów, miejsc historycznych w Łodzi. W 2015 r. z programu skorzystało 55 osób, w tym 13 kobiet i 42 mężczyzn.

Wydatki na realizację Programów w 2015 r. wyniosły: 14 000,00 zł.

7. Pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej

W roku 2015 osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno - wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi udzielił pomocy w formie:

- pieniężnej na usamodzielnienie dla 11 wychowanków – 49 785,00 zł,
- pieniężnej na kontynuowanie nauki dla 40 wychowanków – 148 005,06 zł,
- rzeczowej na zagospodarowanie dla 13 wychowanków – 19 000,00 zł.

Wydatki na pomoc dla osób usamodzielnianych w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej w 2015 r. wyniosły: 216 790,06 zł.

8. Pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowym aktem prawnym w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz wynikające z niej przepisy wykonawcze, tj.:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245),
- uchwała Nr VII/118/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2015 (uchwały przyjmowane są w okresach rocznych),
- uchwała Nr XVIII/338/11 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

8.1. Działania podejmowane w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie

Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie udzielano pomocy w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem;
- 4) zapewnienia bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Miasto Łódź podejmowało działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego zarządzeniem Nr 1830/VI/12 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 14 lutego 2012 r.

Zadaniem Zespołu było - zgodnie z art. 9b ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny liczył 18 członków, reprezentujących podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, Wydział Edukacji w Departamencie Spraw Społecznych UMŁ, Miejskie Centrum Zdrowia Publicznego,

Komendę Miejską Policji w Łodzi, Miejski Ośrodek Profilaktyki Zdrowotnej, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Okręgowy VII Wydział Rodzinny, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych w Departamencie Spraw Społecznych UMŁ, Sąd Okręgowy V Wydział Rodzinny, Prokuraturę Okręgową w Łodzi oraz organizacje pozarządowe.

Zespół interdyscyplinarny w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w indywidualnych przypadkach tworzył grupy robocze.

Do zadań grup roboczych należało w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodziło do przemocy oraz efektów tych działań.

W przypadkach występowania zjawiska przemocy w rodzinie, uprawnione podmioty miały obowiązek stosowania procedury „Niebieskie Karty”. W 2015 r. na terenie Łodzi zostało wszczętych 1 380 postępowań z zastosowaniem tej procedury, w tym przez:

- Policję – 1 235,
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 5,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi – 110,
- Oświatę – 23,
- Ochronę Zdrowia – 7.

W 1 081 przypadkach stwierdzono występowanie przemocy fizycznej wobec dorosłych (w 129 przypadkach wobec dzieci), w 866 przypadkach stwierdzono występowanie przemocy psychicznej wobec dorosłych (w 159 przypadkach wobec dzieci), a w 27 przypadkach przemocy seksualnej wobec dorosłych (w 2 przypadkach wobec dzieci).

W 2015 r. w 1 057 środowiskach objętych procedurą „Niebieskie Karty” stwierdzono problem alkoholowy. W 1 228 przypadkach sprawcami przemocy domowej byli mężczyźni. Kobiety były podejrzane o stosowanie przemocy w 208 przypadkach.

Do każdej założonej „Niebieskiej Karty” została utworzona grupa robocza. Praca grup roboczych miała na celu pomoc między innymi w przeciwdziałaniu przemocy. Członkowie grup roboczych byli zapraszani adekwatnie do potrzeb wynikających z sytuacji rodziny. Obligatoryjnie w skład grup roboczych wchodził przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Do pracy w grupach roboczych dopraszani byli kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Podczas spotkania tworzony był plan pomocy, który w miarę zmiany sytuacji rodziny był modyfikowany. Podczas kontaktu z pracownikiem socjalnym, policjantem oraz w trakcie spotkania grupy roboczej przekazywane były informacje na temat możliwości skorzystania z pomocy, a także o instytucjach udzielających pomocy, działających na terenie Łodzi. Wybór, co do skorzystania z pomocy danej instytucji był zawsze pozostawiany osobie pokrzywdzonej. Ofiarom przemocy udzielana była przede wszystkim pomoc prawna, psychologiczna - właściwa dla danego przypadku.

W 2015 r. funkcjonował – uruchomiony w 2013 r. - miejski całodobowy numer telefonu (800-112-800) przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej Miejskiego Centrum Terapii i Profilaktyki

Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego. Zgłoszenia telefoniczne dotyczące przemocy przekazywane były niezwłocznie Policji oraz koordynatorom usytuowanym w Wydziałach Pracy Środowiskowej, którzy podejmowali działania określone w procedurze „Niebieskie Karty”.

W 2015 r. wydatki na koordynację działań Zespołu Interdyscyplinarnego w Łodzi wyniosły 15 874,89 zł.

8.2. Dane dotyczące działań podjętych w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy odbywały się spotkania grupy roboczej, podczas których osobom tym była przedstawiana oferta skorzystania z udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy. Zadaniem grupy roboczej było pozytywne zmotywowanie „sprawcy” do udziału w zajęciach, terapii.

Spotkania dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy odbywały się w Miejskim Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego oraz w I Wydziale Pracy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” pomagano całej rodzinie. Pomoc osobie dotkniętej przemocą wielokrotnie przekładała się na działania, które podejmowane były wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy m.in.: wnioski o nakaz opuszczenia lokalu, zawiadomienia do sądu rodzinnego, prokuratury, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

8.3. Szkolenia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W dniach 17-18 czerwca 2015 r. na zlecenie Miasta Łódź, reprezentowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, zostało przeprowadzone szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego – przedstawiciele instytucji oraz służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zakres tematyczny szkolenia obejmował zagadnienia z zakresu wypalenia zawodowego. Udział w szkoleniu wzięło 18 osób.

W dniach 25-26 listopada 2015 r. przeprowadzono szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego – przedstawiciele instytucji oraz służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zakres tematyczny szkolenia obejmował zagadnienia z zakresu diagnozy osobowości klienta i jego sytuacji życiowej oraz planowania i rozwijania współpracy z klientem przy uwzględnieniu jego potrzeb, zasobów i możliwości (skuteczne metody zachęcające do współpracy i przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie). Udział w szkoleniu wzięło 18 osób.

Łączny koszt przeprowadzonych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego w 2015 r. wyniósł 6 562,96 zł.

8.4. Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy

W 2015 r. ofiary przemocy miały możliwość korzystania ze schronienia w prowadzonym przez Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Łodzi przy ul. Franciszkańskiej 85.

Podmiot w ramach realizacji zadania zobowiązał się do zapewnienia schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, pomocy socjalnej i terapeutycznej, udzielania porad pielęgniarских,

psychologicznych, prawnych, socjalnych, prowadzenia terapii indywidualnych, grupowych, rodzinnych, zajęć socjoterapeutycznych.

W 2015 r. z pomocy świadczonej w placówce korzystało rotacyjnie 166 osób, w tym 78 kobiet, 2 mężczyzn oraz 86 dzieci (planowana liczba miejsc 24).

Wydatki na prowadzenie Ośrodka w 2015 r. wyniosły 355 000,00 zł.

8.5. Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Centrum Służby Rodzinie z siedzibą w Łodzi przy ul. Broniewskiego 1a kontynuowało na zlecenie Miasta realizację zadania polegającego na prowadzeniu domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

W ramach realizacji zadania Dom Samotnej Matki im. Stanisławy Leszczyńskiej w Łodzi przy ul. Broniewskiego 1a zapewniał matkom z małoletnimi dziećmi i kobietom w ciąży, a także ojcom z małoletnimi dziećmi i innym osobom sprawującym opiekę nad dziećmi, całodobowy, okresowy pobyt oraz podstawowe usługi obejmujące:

1) w zakresie interwencyjnym:

- zapewnienie schronienia kobietom w ciąży w okresie okołoporodowym,
- izolowanie osób ubiegających się o pomoc od sprawców przemocy,
- wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej,
- zapobieganie marginalizacji społecznej przez umożliwienie mieszkańcom odnalezienia miejsca w społeczeństwie i powrót do normalności po odrzuceniu ich przez rodziny, partnerów czy środowisko z powodu nieoczekiwanego macierzyństwa lub konieczności przezwyciężenia sytuacji kryzysowej,
- zapobieganie sieroctwu społecznemu przez przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego wypełniania roli rodzicielskiej,
- zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych, a zwłaszcza wzorca wyuczonej bezradności;

2) w zakresie potrzeb bytowych:

- zapewnienie całodobowego, okresowego pobytu dla trzydziestu mieszkańców, przy czym liczba ta może ulegać zmianom, zależnie od możliwości domu w zakresie spełnienia pozostałych standardów,
- odrębne pomieszczenia do spania oraz wspólne pomieszczenia do pobytu dziennego dla mieszkańców z dziećmi,
- pokoje dla mieszkank w ciąży przeznaczone maksymalnie dla trzech osób oraz wspólne pomieszczenia do pobytu dziennego,
- ogólnodostępne łazienki, wyposażone w sposób umożliwiający sprawne korzystanie zarówno przez mieszkańców, jak i dzieci, proporcjonalnie do liczby mieszkańców, odpowiednio jedna łazienka na pięć osób,
- ogólnodostępną kuchnię do samodzielnego sporządzania posiłków oraz co najmniej jedno dodatkowe pomieszczenie do przyrządzania i spożywania drobnych posiłków,
- pomieszczenia do prania i suszenia;

3) w zakresie opiekuńczo-wspomagającym:

- podstawową pielęgnację mieszkańca w czasie choroby oraz opiekę nad dzieckiem w czasie choroby opiekuna dziecka,
- umożliwienie korzystania ze świadczeń zdrowotnych,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych w przypadku wystąpienia takiej potrzeby,

- środki higieny osobistej, środki czystości w sytuacji, gdy nie ma możliwości ich samodzielnego zakupu.

W 2015 r. z pomocy placówki skorzystały łącznie 143 osoby, w tym 59 kobiet i 84 dzieci.

Wydatki na prowadzenie Ośrodka w 2015 r. wyniosły 454 895,43 zł.

9. Pomoc repatriantom

Wydatki związane z wypłatą jednorazowej pomocy finansowej przyznanej 3 rodzinom repatriantów na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2015 r. wyniosły łącznie 38 098,20 zł.

Pomoc obejmowała zwrot kosztów podróży, zagospodarowania oraz częściowego pokrycia kosztów remontu lub adaptacji lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się repatriantów.

10. Pomoc cudzoziemcom

W 2015 r. w ramach zadania „Pomoc dla cudzoziemców” realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi pomocą w formie Indywidualnego Programu Integracji objętych zostało 9 cudzoziemców na łączną kwotę 58 908,40 zł.

Na terenie Miasta Łodzi osiedliła się 1 rodzina cudzoziemców przybyłych z Syrii oraz 7 cudzoziemców przybyłych z Palestyny, Syrii i Kuby. Na terenie Polski cudzoziemcy otrzymali status uchodźcy. W roku 2015 kontynuowano rozpoczętą w 2014 r. realizację 5 Indywidualnych Programów Integracji. Świadczenia przeznaczone były na utrzymanie, pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego i tłumaczenia dokumentów.

11. Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej osobom innym niż ubezpieczeni

W 2015 r. na podstawie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przeprowadzono postępowania administracyjne i wydano 1 877 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej. Pomoc była przyznawana osobom, które nie były ubezpieczone i spełniały kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wydatki związane z wydaniem decyzji w 2015 r. wyniosły 72 369,00 zł.

12. Praca socjalna

Praca socjalna miała na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W pracy socjalnej wykorzystywane były właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Praca socjalna świadczona była osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna prowadzona była:

- 1) z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- 2) ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna była również prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

Ogółem w 2015 roku pracą socjalną objęte były 26 864 rodziny (liczba osób w tych rodzinach – 46 712 osób), w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej 3 990 rodziny (6 949 osób w tych rodzinach).

12.1. Praca socjalna na rzecz społeczności lokalnej

12.1.1. Grupa Wsparcia Rodziców Wychowujących Dzieci Niepełnosprawne

Przy współudziale Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi od kilku lat na terenie Osiedla Radogoszcz - Wschód funkcjonuje Grupa Wsparcia Rodziców Wychowujących Dzieci Niepełnosprawne.

W 2015 r. członkowie grupy, w której uczestniczyło 13 rodziców i 13 niepełnosprawnych dzieci, spotykali się regularnie co dwa tygodnie. Spotkania oddziaływały pozytywnie zarówno

na rodziców, jak i na dzieci niepełnosprawne. Na rzecz grupy działali wolontariusze z Gimnazjum Nr 15 (stała grupa ok. 12 uczniów). Bezpośredni kontakt wolontariuszy i osób niepełnosprawnych uczył młodzież tolerancji wobec problemu niepełnosprawności, a osoby niepełnosprawne integrował ze społeczeństwem. Wolontariusze w trakcie spotkań, wspierani przez opiekuna, prowadzili zajęcia plastyczne i ruchowe z dziećmi niepełnosprawnymi.

W celu integracji grupy, przy wykorzystaniu środków finansowych pozyskanych ze Spółdzielni Mieszkaniowej Radogoszcz-Wschód, Rady Osiedla i zasobów własnych, zorganizowane zostały m.in. uroczyste spotkania wielkanocne i wigilijne, festyny na osiedlach Radogoszcz-Wschód i Radogoszcz-Zachód oraz wyjazd integracyjny.

12.1.2. Koło Nr 12 Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Tatarak”

Przy wsparciu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na terenie Osiedla Radogoszcz-Wschód działało Koło Nr 12 Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Tatarak”. Liczba zarejestrowanych członków – 86. Uczestnicy Koła spotykali się dwa razy w tygodniu. Członkowie Klubu aktywnie uczestniczyli w życiu kulturalnym osiedla, dzielnicy i miasta. Organizowali wystawy tematyczne, gimnastykę rehabilitacyjną, grupę turystyki pieszej i rowerowej, zespół prac ręcznych, wyjścia do teatru, imprezy plenerowe, spotkania okolicznościowe, bale i zabawy taneczne, uroczystości wielkanocne, wigilijne i in.

12.1.3. Klub „Igielka”

Przy wsparciu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi działała grupa miłośników haftu, koronki i makramy. W 2015 r. uczestnicy Klubu spotykali się 1 raz w tygodniu w liczbie ok. 10 osób. Członkowie Klubu organizowali wystawy i pokazy swojej twórczości na festynach i piknikach organizowanych na terenie Miasta.

12.1.4. Grupa Wsparcia Anonimowych Alkoholików

Na terenie Osiedla Radogoszcz - Wschód przy współdziałaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi działała Grupa Wsparcia Anonimowych Alkoholików. Spotkania grupy odbywały się regularnie raz w tygodniu, raz w miesiącu odbywały się mitingi otwarte. W spotkaniach uczestniczyło około 20 osób. Dzięki działalności Grupy wsparcie w walce z problemem alkoholowym uzyskały zarówno osoby uzależnione jak i współuzależnione.

12.1.5. Grupa TAI CHI

Przy współdziałaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na terenie Osiedla Radogoszcz - Wschód działała grupa TAI CHI. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. W zajęciach uczestniczyło ok. 18 osób.

12.1.6. Inne działania w ramach pracy socjalnej na rzecz społeczności lokalnej:

- **Prowadzenie grupy wsparcia rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych**

W okresie październik - grudzień 2015 r. Dział Pomocy Pozamaterialnej I Wydziału Pracy Środowiskowej MOPS w Łodzi zorganizował grupę wspierająco-edukacyjną dla rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przejawiających deficyty w sferze emocjonalnej, społecznej i komunikacyjnej.

Celem utworzenia grupy było:

- wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców,
- zdobycie nowych doświadczeń z zakresu opieki i wychowania dzieci,
- zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia poprzez zaspokojenie w grupie potrzeb przynależności, akceptacji i bezpieczeństwa,
- zbudowanie pozytywnego poczucia własnej wartości, przełamywanie izolacji społecznej, barier komunikacyjnych, szczególnie w mówieniu o swoich problemach, nabywanie umiejętności szukania pomocy w instytucjach świadczących wsparcie ukierunkowanie na rozwój osobisty,
- wzrost świadomości beneficjentek w zakresie posiadanych zasobów własnych,
- poznanie definicji stresu, wzrost umiejętności rozpoznawania u siebie oznak stresu oraz sposobów radzenia sobie z nim, wzrost wiedzy w zakresie redukcji poziomu napięcia emocjonalnego dzięki poznaniu technik relaksacyjnych.

W zajęciach uczestniczyło 10 osób.

- **Realizacja projektu "Jak zostać strażakiem"**

Projekt realizowany był przez pracowników socjalnych przy współpracy Jednostki Straży Pożarnej. Celem projektu było zapoznanie dzieci z pracą strażaków, kształtowanie pozytywnych postaw i bezpiecznych zachowań w sytuacji zagrożenia. W projekcie uczestniczyły dzieci i młodzież w wieku 3-13 lat.

- **Zorganizowanie Dnia Dziecka 2015**

Pracownicy socjalni we współpracy z harcerzami zorganizowali w Świetlicy Środowiskowej przy ul. Tybury 16 imprezę z okazji Dnia Dziecka dla dzieci wieku od 7 do 10 lat zamieszkałych w obrębie działania pracowników socjalnych PPS przy ul. Limanowskiego 1940/196. W imprezie uczestniczyło 20 dzieci wieku od 7 do 10 lat.

Celem podjętych działań było zagospodarowanie czasu wolnego, pokazanie dzieciom możliwości spędzania wolnego czasu, nauka współpracy w grupie, zapewnienie dzieciom opieki podczas trwania imprezy.

- **Zorganizowanie spotkania pt. "Życie seniora to piękna pora"**

Pracownicy socjalni zorganizowali w "Domu Seniora" w Łodzi przy ul. Rajdowej 8 spotkanie z seniorami i zaproszonymi specjalistami - policjantami oraz pracownikami służby zdrowia. Celem spotkania było poszerzenie wiedzy seniorów na temat współczesnych zagrożeń, profilaktyki zdrowia, działań różnych instytucji. W spotkaniu uczestniczyło 50 seniorów - mieszkańców "Domu Seniora" oraz Osiedla Retkinia.

- **Udział w organizacji przedstawienia pt. "Czerwony kapturek"**
Pracownicy socjalni PPS przy ul. Rybnej 18 wraz z Amatorską Grupą Teatralną Rea-ktywacja zorganizowali przedstawienie pt. "Czerwony kapturek" dla 15 dzieci w wieku 7-14 oraz ich rodziców. Celem podjętych działań było zagospodarowanie czasu wolnego oraz wskazanie możliwości rozwoju zainteresowań przez udział w zajęciach teatralnych.
- **Zorganizowanie spotkania autorskiego z poetką**
Pracownicy socjalni PPS przy ul. Rybnej 18 zorganizowali dla 12 dzieci w wieku 7-12 lat oraz ich rodziców spotkanie autorskie z poetką Panią Jolantą Miśkiewicz. W trakcie spotkania wspólnie czytano i poznawano literaturę dla dzieci. Celem spotkania było zachęcenie dzieci do czytania książek oraz pobudzenie wyobraźni dzieci.
- **Przygotowanie zajęć dla młodocianych matek na temat problemów dojrzewania**
Pracownicy socjalni PPS przy ul. Rybnej 18 zorganizowali zajęcia dla grupy nastolatek w wieku 12-16 lat wraz z matkami na temat dojrzewania i problemów współczesnych nastolatek. Celem zajęć było zapoznanie z problemami współczesnych nastolatek, problemem dojrzewania i seksualnością przy wykorzystaniu materiałów z przychodni lekarskich.
- **Zorganizowanie wystawy modelarskiej**
W Bibliotece Miejskiej w Łodzi przy ul. Perła 9 pracownik socjalny PPS przy ul. Perła 2 zorganizował wystawę modelarską dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, której celem było zapoznanie okolicznych mieszkańców z historią II Wojny Światowej.
- **Współpraca przy organizacji festynu "Pożegnanie Lata"**
Pracownicy socjalni PPS przy ul. Motylowej 4 współpracowali ze Spółdzielnią Mieszkaniową przy organizacji festynu "Pożegnanie Lata", który odbył się 30 maja 2015 r. na terenie Osiedla Radogoszcz Wschód.

CZEŚĆ II

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. Informacja z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny

Zadania z zakresu wspierania rodziny zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania skierowane były do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzinom zapewniano wsparcie polegające w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny było prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą.

1.1. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa

Rodzina, w stosunku do której stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w pierwszej kolejności była kierowana do zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodzi specjalistów (psychologa/pedagoga), do których zadań należało dokonanie diagnozy problemów występujących w rodzinie i ewentualne skierowanie do dalszych form wsparcia np. w postaci skierowania do rodziny asystenta.

W 2015 r. w Ośrodku było zatrudnionych 6 specjalistów, po dwóch w każdym Wydziale Pracy Środowiskowej. Specjaliści objęli oddziaływaniem 328 rodzin, przeprowadzili 639 konsultacji z rodzinami oraz odbyli 342 wizyty w miejscu zamieszkania rodziny. Ponadto przeprowadzili 332 konsultacje w sprawie rodzin z innymi instytucjami: szkołami, przedszkolami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, sądem, poradniami leczenia uzależnień, poradniami zdrowia psychicznego.

Do zadań specjalistów należało m. in.: rozwijanie umiejętności psychospołecznych, udzielanie pomocy i wsparcia osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, prowadzenie indywidualnych spotkań o charakterze profilaktycznym, diagnozowanie sytuacji wychowawczych, minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych.

Wydatki związane z zatrudnieniem specjalistów zostały ujęte łącznie z wydatkami poniesionymi na zatrudnienie asystentów rodzin.

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogła również skorzystać z pomocy oferowanej przez jednostki specjalistycznego poradnictwa prowadzone przez 3 organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta.

Jednostki udzielały porad specjalistycznych osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód, w tym w szczególności:

- porad prawnych realizowanych przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów,
- porad psychologicznych realizowanych przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii,
- porad rodzinnych obejmujących szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Zadanie to było realizowane na rzecz wszystkich mieszkańców Miasta, w tym rodzin z problemami opiekuńczymi. W 2015 r. na realizację zadania wydatkowana została kwota w wysokości 138 000,00 zł.

1.2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny

Celem pracy asystentów rodziny było udzielanie rodzinie pomocy w pokonywaniu bieżących problemów, w nabyciu i doskonaleniu umiejętności społecznych oraz zwiększeniu kompetencji rodzicielskich.

O przydzielenie rodzinie asystenta rodziny wnioskował pracownik socjalny, po dokonaniu analizy sytuacji rodziny. Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Podstawowe zadania realizowane przez asystenta obejmowały:

- 1) opracowanie i realizację planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

W 2015 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 23 asystentów rodziny (23 etaty). Narastająco w ciągu roku sprawozdawczego w Ośrodku pracowało 25 asystentów. Wsparciem asystenta rodziny objęto łącznie 441 rodzin.

Wydatki związane z zatrudnieniem asystentów rodziny oraz specjalistów w 2015 r. wyniosły 1 083 885,74 zł, z czego 317 912,85 zł stanowiła dotacja przyznana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015.

1.3. Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

W 2015 r. przeprowadzono superwizje dla 21 asystentów rodziny. Zajęcia były prowadzone w dwóch grupach do 12 osób, każda z grup odbyła 4 cykliczne spotkania trwające po 3 godziny. Wykonawca superwizji został wyłoniony w trybie przetargu nieograniczonego określonego w przepisach ustawy Prawo zamówień publicznych.

Całkowity koszt realizacji zadania w 2015 r. wyniósł 4 900 zł.

1.4. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci

Placówki wsparcia dziennego stanowiły jedną z form wspierania rodziny, mającą na celu udzielenie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

W 2015 r. placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewniającej dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) opiekuńczo-specjalistycznej, do której zadań należała w szczególności opieka i wychowanie, pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, zabawa i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań, organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych i in.;
- 3) pracy podwórkowej realizującej działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Zadaniem pracowników placówek wsparcia dziennego było pomaganie rodzicom w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu podejmowali współpracę ze szkołami, kuratorami sądowymi, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i innymi podmiotami działającymi w środowisku lokalnym. Wychowankowie placówek objęci byli pomocą w zakresie dożywiania, a także wyposażenia w artykuły szkolne. Zapewniono im możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego, rozwijania swoich zainteresowań. Podczas pobytu w placówce dzieci mogły korzystać z komputera oraz innych pomocy dydaktycznych.

Dzięki podejmowanym przez pracowników działaniom wychowankowie placówek wsparcia dziennego mieli szansę na zrównoważony rozwój oraz wyrównanie szans edukacyjnych.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone były przez Miasto Łódź oraz podmioty niepubliczne. Podmioty niepubliczne narastająco prowadziły 29 placówek, dysponujących 885 miejscami, natomiast Miasto narastająco prowadziło 4 placówki, planowane na 100 miejsc.

W skali całego 2015 r. do placówek wsparcia dziennego prowadzonych Miasto Łódź uczęszczało narastająco 116 dzieci i młodzieży, natomiast z oferty placówek prowadzonych przez podmioty niepubliczne skorzystało łącznie 1 431 dzieci i młodzieży.

Środki finansowe przeznaczone na prowadzenie placówek wsparcia dziennego w 2015 r. wyniosły łącznie 1 805 870,07 zł, w tym:

- 551 863,28 zł to środki przeznaczone na prowadzenie publicznych placówek wsparcia dziennego,
- 1 254 006,79 zł to kwota przekazana podmiotom niepublicznym na realizację zadania.

1.5. Programy wspierające z zakresu podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców dzieci czasowo umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

W 2015 r. zadanie, na zlecenie Miasta Łodzi, realizowało Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Dzielnicowy Łódź-Polesie z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 150. Programy wspierające prowadzone były w formie warsztatów korekcyjno-edukacyjnych, w szczególności dla rodziców przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.

Uczestniczący w warsztatach rodzice nabyli umiejętności z zakresu opieki i wychowania. W ramach programów wspierających została poruszona następująca tematyka: zwiększenie świadomości na temat potrzeb dziecka, wzmocnienie roli rodzica, poprawienie komunikacji i relacji pomiędzy rodzicami i dziećmi, a także pomiędzy rodzicami a instytucjami wspierającymi rodzinę, zmiana postaw, sposoby wyrażania emocji, poprawa więzi rodzinnych, nabycie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych.

W zajęciach warsztatowych wzięło udział 18 osób.

Na realizację zadania w 2015 r. została przekazana kwota w wysokości 5 000,00 zł.

2. Informacja z realizacji zadań z zakresu pieczy zastępczej

2.1. Powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2015-2017 został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi Nr XXII/533/15 z dnia 30 grudnia 2015 r.

Podstawową zasadą przyjętą w Programie jest zasada dobra dziecka i poszanowania jego podmiotowości, w tym prawo do ustanowienia dlań pieczy zastępczej w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną.

Zakładanym efektem Programu jest m.in. ograniczenie umieszczania dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na rzecz form rodzinnych oraz przygotowanie młodych ludzi wzrastających w opiece zastępczej do realiów dorosłego życia, samodzielności i odpowiedzialności za własny los.

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w partnerstwie z jednostkami i komórkami Miasta oraz organizacjami pozarządowymi.

Szczegółowe dane dotyczące realizacji zadań ujętych w ww. Programie zawiera sprawozdanie z realizacji Uchwały Nr XXII/533/15 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2015 – 2017” za rok 2015.

2.2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki przez rodziców, powiat zobowiązany jest zapewnić dziecku opiekę w pieczy zastępczej.

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu.

TABELA Nr 13

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2015 r. ze względu na przyczynę

Przyczyna	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej	Łącznie
Uzależnienia rodziców, w tym:	729	358	1087
uzależnienie rodziców od alkoholu	633	356	989
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	237	120	357
Pólsieroctwo	80	6	86
Sieroctwo	57	2	59
Przemoc w rodzinie	28	33	61

Niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	28	12	40
Długotrwała choroba co najmniej jednego z rodziców	45	10	55
Pobyt za granicą z powodu pracy zarobkowej co najmniej jednego z rodziców	22	4	26
Nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	1	4	5
Ubóstwo	0	2	2
Bezrobocie	0	1	1
Inne	111	50	161

Analizy dokonano na podstawie liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej w dniu 31 grudnia 2015 r.

2.2.1. Zapewnienie dzieciom pieczy w formie rodzinnej

Rodzinnymi formami pieczy zastępczej są:

- rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,
- rodzinne domy dziecka.

W 2015 r. na terenie Łodzi funkcjonowały 1 072 rodzinne formy pieczy zastępczej.

TABELA Nr 14

Rodzinne formy pieczy zastępczej funkcjonujące w 2015 r. na terenie Łodzi (narastająco)

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	739	932
Rodziny zastępcze niezawodowe	266	325
Rodziny zastępcze zawodowe	20	50
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	14	21
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	22	79
Rodzinne domy dziecka	11	72
Razem	1 072	1 479

W 2015 r. funkcjonujące na terenie Łodzi rodzinne formy pieczy zastępczej objęły opieką łącznie 1 479 dzieci, z czego 66 dzieci to mieszkańcy innych powiatów. Według stanu na dzień 31.12.2015 r., w oparciu o zawarte porozumienia, w rodzinnych formach przebywało 62 dzieci niebędących mieszkańcami Łodzi.

W zakresie zapewnienia łódzkim dzieciom opieki w formach rodzinnych, Miasto współpracowało w 2015 r. z 76 powiatami, dzięki czemu 218 małoletnich mieszkańców Łodzi znalazło opiekę w rodzinnych formach pieczy zastępczej poza terenem Miasta.

2.2.2. Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej

W 2015 r. rodzinne formy pieczy zastępczej opuściło 149 dzieci:

- 9 zostało przysposobionych, z czego 3 z rodzin zastępczych niezawodowych, 6 z rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- 29 powróciło do domu rodzinnego, z czego 16 z rodzin zastępczych spokrewnionych, 2 z rodzin zastępczych niezawodowych, 9 z rodzin zastępczych zawodowych, 2 z rodzinnych domów dziecka,
- 23 zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej, z czego 4 z rodzin zastępczych spokrewnionych, 5 z rodzin zastępczych niezawodowych, 14 z rodzin zastępczych zawodowych,
- 20 zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, z czego 10 z rodzin zastępczych spokrewnionych, 1 z rodziny zastępczej niezawodowej, 7 z rodzin zastępczych zawodowych, 2 z rodzinnych domów dziecka,
- 10 opuściło rodzinne formy pieczy zastępczej, m.in. z powodu zgonu rodzica zastępczego i powierzenia bieżącej pieczy nad dzieckiem bratu, wstąpienia małoletniego w związek małżeński za zgodą sądu i in.,
- 58 wychowanków usamodzielniało się.

Dodatkowo 5 dzieci wraz z rodzicami zastępczymi wyjechało z Łodzi i zamieszkało na terenie innego powiatu, a w przypadku 1 małoletniego rodzina osiedliła się poza granicami kraju.

2.2.3. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej

Instytucjonalną pieczę zastępczą, prowadzoną przez powiat lub na zlecenie powiatu stanowią placówki opiekuńczo – wychowawcze typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego,
- rodzinnego,
- specjalistyczno – terapeutycznego.

Na terenie Łodzi w 2015 r. funkcjonowało 28 placówek opiekuńczo – wychowawczych, w tym 7 prowadzonych, na zlecenie Miasta, przez podmioty niepubliczne, tj:

- 4 placówki typu rodzinnego prowadzone przez Fundację „Happy Kids”,
- 1 placówka typu socjalizacyjnego prowadzona przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki Sióstr Salezjanek,
- 2 placówki typu specjalistyczno – terapeutycznego: 1 prowadzona przez Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne "Mocni w Duchu" oraz 1 prowadzona przez Fundację "Dom w Łodzi".

TABELA Nr 15

Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych wg podmiotu prowadzącego

Typ placówki	Liczba placówek		Liczba miejsc organizacyjnych (wg stanu na 31.12.2015 r.)	
	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
Socjalizacyjne	16	1	329	14
Socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	1	0	90	0
Interwencyjne	2	0	75	0
Rodzinne	2	4	16	27
Specjalistyczno - terapeutyczna	0	2	0	15
Razem	21	7	510	56

W okresie sprawozdawczym łódzkie placówki objęły opieką łącznie 988 dzieci, w tym 8 dzieci mieszkańców innych powiatów i 1 dziecko narodowości mongolskiej. W placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Łodzi, wg stanu na dzień 31.12.2015 r., przebywało 4 dzieci niebędących mieszkańcami Łodzi.

W zakresie zapewnienia łódzkim dzieciom opieki w formach instytucjonalnych, Miasto współpracowało w 2015 r. z 28 powiatami, dzięki czemu 47 małoletnich mieszkańców Łodzi znalazło opiekę w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza terenem Miasta.

TABELA Nr 16

Liczba dzieci w łódzkich placówkach opiekuńczo – wychowawczych

Typ placówki	Liczba dzieci przyjętych w 2015 r.		Liczba dzieci objętych opieką w 2015 r.	
	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne	Placówki publiczne	Placówki niepubliczne
Socjalizacyjne	100	0	450	18
Socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	102	0	231	0
Interwencyjne	146	0	228	0
Rodzinne	3	0	19	27
Specjalistyczno - terapeutyczna	0	5	0	15
Razem	351	5	928	60

2.2.4. Dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo – wychowawcze

W 2015 r. placówki opiekuńczo – wychowawcze opuściło łącznie 365 dzieci, z czego 165 dzieci powróciło do rodziny naturalnej, zostało przysposobionych bądź umieszczonych w formach rodzinnych:

- 65 wychowanków powróciło do rodziny naturalnej,
- 63 wychowanków zostało przysposobionych,
- 37 wychowanków zostało umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Pozostali wychowankowie: usamodzielnili się (84 osoby), zostali przeniesieni do innego typu placówki (114 dzieci), a także do domu pomocy społecznej (2 wychowanków).

TABELA Nr 17

Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie powrotu dzieci do rodziny naturalnej, adopcyjnej lub umieszczenia dzieci w rodzinnych formach opieki (wg typu placówki)

Typ placówki	Powrót do rodziny naturalnej	Umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Umieszczenie w innej placówce
Socjalizacyjne	14	7	2	3
Socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	20	17	58	9
Interwencyjne	31	12	0	101
Rodzinne	0	0	1	1
Specjalistyczno - terapeutyczna	0	1	2	0
Razem	65	37	63	114

2.2.5. Współpraca placówek z wolontariuszami

Przy zapewnieniu opieki lub wychowania nad dzieckiem przebywającym w placówce oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań, placówki mogły korzystać z pomocy wolontariuszy.

W 2015 r. w publicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych 25 osób w ramach wolontariatu stale współpracowało z placówkami, a 53 okresowo.

W niepublicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych 40 osób stale współpracowało z placówkami, a 22 okresowo.

2.3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzinnych form pieczy zastępczej

W roku sprawozdawczym utworzono 103 nowe rodziny zastępcze dla 136 dzieci, a także 1 rodzinny dom dziecka dla 4 dzieci.

Nowe rodzinne formy pieczy zastępczej utworzone w 2015 r.

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	69	89
Rodziny zastępcze niezawodowe	31	42
Rodziny zastępcze zawodowe	2	4
Razem	102	135

TABELA Nr 18A

Nowe rodzinne formy pieczy zastępczej powstałe w 2015 r. w wyniku przekształcenia z rodzin zastępczych niezawodowych i rodzin zastępczych zawodowych

Typ rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze zawodowe	1	1
Rodzinne domy dziecka	1	4
Razem	2	5

2.3.1. Działania na rzecz promowania rodzinnego rodzicielstwa zastępczego

Umieszczanie osieroconych dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest ideą, która od lat wyznacza w Łodzi kierunek działań w zakresie zapewnienia dzieciom pozbawionym opieki rodziców zastępczych form opieki i wychowania.

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zintensyfikował działania w tym zakresie.

Wyprodukowany w 2014 r. na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi spot reklamowy, którego celem było kształtowanie pozytywnego wizerunku rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej bądź prowadzeniem rodzinnego domu dziecka, w 2015 r. wykorzystano w następujący sposób:

- umieszczono go na stronie internetowej Ośrodka oraz w serwisie internetowym YouTube (według stanu na dzień 31.12.2015 r. miał 642 odsłony);
- został bezpłatnie emitowany w dniach 28 sierpnia – 6 września 2015 r. na monitorach LCD zainstalowanych w 40 autobusach i 27 tramwajach, kursujących na wszystkich liniach komunikacji miejskiej. Było to możliwe dzięki nawiązaniu współpracy z Zarządem Dróg i Transportu Urzędu Miasta Łodzi, a także Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym – Łódź Spółka z o.o.,
- został 26 razy bezpłatnie pokazany na antenie Telewizji Kablowej „Ret-Sat1”,
- został 110 razy pokazany na antenie Telewizji Toya w okresie od dnia 31 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r.

W roku sprawozdawczym w efekcie nawiązania współpracy z Zarządem Dróg i Transportu Urzędu Miasta Łodzi, wydrukowano i rozdystrybuowano bilety MPK z reklamą rodzicielstwa zastępczego, celem pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka, a także na rodziny pomocowe. Nakład wyniósł:

- 1) dla biletów o nominale 1,30 zł – 1 mln sztuk (po 500 tys. sztuk na każdą reklamę),
- 2) dla biletów o nominale 2,60 zł – 2 mln sztuk (po 1 mln sztuk na każdą reklamę).

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego dokonano także nagrania dwóch odcinków programu „Pasjonaci”, który pokazywany był w Telewizji Kablowej „Ret-Sat1”. W audycji uczestniczyli przedstawiciele rodzinnej pieczy zastępczej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Ponadto ukazały się artykuły w „Dzienniku Łódzkim”, dotyczące rodzicielstwa zastępczego i poszukiwania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kandydatów do prowadzenia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

W okresie sprawozdawczym, w celu usprawnienia obsługi osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodzinnej pieczy zastępczej zostały opracowane i wdrożone w życie, Zarządzeniem Nr 37/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2015 r., zasady kwalifikowania oraz organizowania szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

Mając na względzie rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, Miasto Łódź oferowało także rodzinnym formom pieczy zastępczej przywileje, do których zaliczyć należy m.in. fakt, iż:

- za dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nie ponoszono opłaty za świadczenia udzielane przez przedszkola publiczne prowadzone przez Miasto Łódź (uchwała Nr XVII/315/11 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie opłat za świadczenia udzielane przez przedszkola publiczne prowadzone przez Miasto Łódź) - w 2015 r. z powyższego przywileju skorzystało 93 dzieci, w tym: 2 dzieci z rodzinnych domów dziecka, 27 dzieci z rodzin zastępczych zawodowych, 21 dzieci z rodzin zastępczych niezawodowych, 43 dzieci z rodzin zastępczych spokrewnionych,
- dzieci uczące się i wychowujące w rodzinach zastępczych, posiadających czworo i więcej dzieci oraz w zawodowych rodzinach zastępczych miały prawo do bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej (uchwała Nr XXXI/551/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 25 stycznia 2012 r. w sprawie ustalenia opłaty za usługi przewozowe lokalnego transportu zbiorowego w Łodzi) – w 2015 r. z ulgi skorzystało 110 dzieci, w tym: 55 dzieci z rodzinnych domów dziecka, 40 dzieci z rodzin zastępczych zawodowych, 1 dziecko z rodziny zastępczej niezawodowej i 14 dzieci z rodzin zastępczych spokrewnionych.

Przedstawiciele rodzinnych form pieczy zastępczej mogli również korzystać z systemu ulg, zwolnień i preferencji przewidzianych w ramach „Łódzkiej Karty Dużej Rodziny”, przyjętej Uchwałą Nr LXIV/1356/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r. Powyższy Program oferował w 2015 r. łódzkim rodzinom, posiadającym troje lub więcej dzieci, w tym rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, m.in. preferencyjne przyjmowanie małych dzieci do żłobków miejskich, zniżki w sklepach, księgarniach, restauracjach, zakładach optycznych, gabinetach stomatologicznych, salonach fryzjerskich i kosmetycznych, centrach zabaw, szkołach językowych, ośrodkach wypoczynkowych, a także bilety w obniżonych cenach do teatrów, kin, muzeów, na pływalnie, lodowiska, do ogrodu zoologicznego, botanicznego i Palmiarni.

Ponadto, w 2015 r. z pierwszeństwa zamieszkania w kamienicach miejskich wyremontowanych w ramach programu „Miał100 kamienic” mogły skorzystać osoby, które aktualnie zamieszkują w lokalu komunalnym i pragną podjąć się sprawowania rodzicielstwa zastępczego. W związku z powyższym ukazały się liczne artykuły w lokalnej prasie i internecie, które w pozytywny sposób kształtowały wizerunek rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

2.3.2. Działania na rzecz wspierania rodzinnego rodzicielstwa zastępczego

Funkcjonujące na terenie Łodzi rodzinne formy pieczy zastępczej objęte były wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr 1574/VI/11 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 8 grudnia 2011 r. organizatorem wyznaczony został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi.

Bezpośrednie zadania na rzecz środowiska rodzinnej pieczy zastępczej realizują koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownicy socjalni.

W strukturach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., zatrudnionych było 39 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 12 pracowników socjalnych. Do ich zadań należało m.in.: udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej.

Mając powyższe na względzie w Zespole ds. Pieczy Zastępczej (realizującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej) zatrudnieni byli specjaliści, tj. 2 pedagogów oraz 5 psychologów.

Rodzinne formy pieczy zastępczej objęte zostały również wsparciem wolontariuszy. W 2015 r. z takiej pomocy skorzystało 64 dzieci z 39 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w tym:

- 11 dzieci wspieranych było przez wolontariuszy, którzy podpisali porozumienie o współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi (7 porozumień),
- 20 dzieci objętych było pomocą wolontariuszy z Biura Wolontariatu „Caritas” Archidiecezji Łódzkiej,
- 5 dzieci korzystało z pomocy, którą zapewniali wolontariusze Fundacji Gajusz,
- 8 dzieci wspieranych było przez wolontariuszy Fundacji Ernst & Young,
- 8 dzieciom pomagały osoby z Punktu Pośrednictwa Pracy Wolontarystycznej „Centerko”,
- 3 dzieci otrzymała wsparcie od wolontariuszy ze świetlicy środowiskowej,
- 1 dziecko korzystało z pomocy przedstawiciela Stowarzyszenia „Dla Rodziny”,
- 3 dzieci pomagały osoby z Międzynarodowej Fundacji Kobiet,
- 5 dzieci objęta była wolontariatem przez Fundację „Ja i mój dom”.

W przypadku 61 wychowanków pomoc wolontariuszy nakierowana była na kwestie edukacyjne. Wolontariusze wspierali także rodziców zastępczych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w odniesieniu do 3 dzieci.

Ponadto, celem usprawnienia pomocy oferowanej przez wolontariuszy, pracownik Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi ukończył

szkolenie pt. „Zarządzanie wolontariatem”, które zorganizowane było przez Regionalne Centrum Wolontariatu „Centerko”. W ten sposób uzyskał certyfikat koordynatora pracy wolontarystycznej. W konsekwencji pracownik ten przejął w Wydziale wszelkie sprawy związane z naborem wolontariuszy i świadczoną przez nich pracą.

2.3.3. Dodatkowe działania podjęte i realizowane w 2015 r. przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

➤ Nagradzanie przedstawicieli rodzinnej pieczy zastępczej

- W dniu 20 czerwca 2015 r. na Wojewódzkich Obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Łowiczu, w których wzięli udział zarówno przedstawiciele rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, jak i pracownicy Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej, wyróżnienie z rąk Marszałka Województwa Łódzkiego odebrali Państwo Irena i Rafał Wawrzak tworzący rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Nominowani zostali z ramienia Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.
- W dniu 25 czerwca 2015 r. w Pałacu Prezydenckim Pani Mariola Dąbrowska, prowadząca rodzinny dom dziecka dla 7 dzieci, nagrodzona została przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego Złotym Krzyżem Zasługi w uznaniu za wyjątkowe osiągnięcia wychowawcze i zaangażowanie społeczne. Nominację do odznaczenia zgłosił Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.
- W dniu 28 października 2015 r. na spotkaniu w Wydziale Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów uznania dla dwóch rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, tj. Państwa Iwony i Mariusza Szmigiel oraz Katarzyny i Tomasza Lubickich, a także dla rodziny zastępczej niezawodowej, tworzonej przez Państwa Ewę i Dariusza Ściborek, za trud wychowania i opiekę nad osieroconymi dziećmi. Ponadto w trakcie spotkania podziękowano Państwu Marii i Zenonowi Przybył, sprawującym funkcję rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, za ponad 20 lat udanej współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi.

➤ Zorganizowanie paczek świątecznych

W wyniku współpracy Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. z Fundacją Rodzinnej Opieki Zastępczej „Ja i Mój Dom” z Łodzi, przekazano 25 paczek z żywnością i słodyczami dla najbardziej potrzebujących przedstawicieli rodzinnej pieczy zastępczej, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. Fundacja ofiarowała również 40 zaproszeń dla podopiecznych Wydziału na spotkanie świąteczno - noworoczne do Teatru Piccolo. W trakcie przedstawienia wręczono dzieciom drobne upominki.

➤ **Działania na rzecz współpracy ze środowiskiem lokalnym**

- W wyniku nawiązania współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzicielstwa Zastępczego Oddział Łódzki, pozyskanych zostało 30 biletów dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej na Bronx Hip Hop Festival. W trakcie imprezy zorganizowano panel edukacyjny obejmujący szereg zajęć dydaktycznych i praktycznych. Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej mieli okazję poznać m.in. różne gałęzie kultury hip – hop, nauczyć się posługiwania gramofonami, a także pisania tekstów oraz ich rapowania.
- W dniu 6 lipca 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi podpisał umowę o współpracy partnerskiej z Fundacją Rodzinnej Opieki Zastępczej „Ja i Mój Dom” z Łodzi. W efekcie ustalono zasady funkcjonowania Punktu Spotkań Rodzinnych, który umożliwił rodzicom biologicznym spotkania z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, poza godzinami pracy Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej, tj. od godziny 16.00 do 19.00. W 2015 r. w zajęciach organizowanych w Punkcie Spotkań Rodzinnych wzięło udział łącznie 95 osób, w tym: w spotkaniach rodzin biologicznych z podopiecznymi pieczy zastępczej 50 osób (60 spotkań), w spotkaniach rodzin biologicznych będących w kryzysie 10 osób, a w zajęciach ze specjalistami 5 osób.
- W ramach kontynuacji dobrej współpracy z Wydziałem Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, Katedrą Pedagogiki Społecznej, w skutek podpisania stosownych porozumień, 36 studentów zostało przyjętych do Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na pedagogiczne praktyki zawodowe. W ciągu 30 godzin zajęć, studenci pod opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zostali skierowani do rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Program praktyk obejmował m. in. opracowanie szczegółowych diagnoz pedagogicznych dla dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a także prowadzenie lekcji wyrównawczych.
- Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi został zaproszony przez Uniwersytet Łódzki do kontynuowania współpracy w ramach międzynarodowego projektu FALEFOS Family Learning in Foster Familie, Lifelong Learning Programme – Grundtvig (2013-2015). Jego celem było opracowanie materiałów szkoleniowych dotyczących możliwości wspierania rodziców zastępczych, rodzin biologicznych i pracowników socjalnych w wychowaniu dzieci w rodzinach zastępczych. W 2015 r., w ramach projektu realizowane były jednodniowe warsztaty pt. „Edukacja rodzinna w rodzinach zastępczych. Komunikacja i współpraca między rodzicami zastępczymi, rodzicami biologicznymi i pracownikami pomocy społecznej dla dobra dzieci”, w których wzięło udział 15 przedstawicieli rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz 15 osób współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej. Ponadto, w związku z zakończeniem prac przeprowadzone zostało seminarium pt. „Komunikacja i współpraca między rodzicami zastępczymi, rodzicami biologicznymi i pracownikami Pomocy Społecznej”, w którym licznie uczestniczyli pracownicy Wydziału oraz rodzice zastępczy.

2.4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin pomocowych

W przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie mogła sprawować opieki, w szczególności z powodu:

- problemów zdrowotnych,
- nieprzewidzianych zdarzeń losowych,
- zaplanowanego wypoczynku,

piecza zastępcza nad dzieckiem może być powierzona rodzinie pomocowej.

Rodziną pomocową mogła być funkcjonująca rodzina zastępcza niezawodowa, zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka bądź osoby w tym zakresie przeszkolone, a podstawą umieszczenia dziecka jest umowa zawarta pomiędzy starostą a rodziną.

W 2015 r. zawartych zostało 12 umów stanowiących podstawę umieszczenia dzieci w rodzinie pomocowej.

Czas pobytu dziecka w rodzinie pomocowej nie może przekroczyć 2 miesięcy. W 2015 roku jedynym powodem umieszczenia dzieci w rodzinach pomocowych było korzystanie przez zawodowe rodzinne formy pieczy zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka z przysługującego im prawa do czasowego niesprawowania opieki w związku z wypoczynkiem oraz pobytem w szpitalu osoby prowadzącej rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wymiar wypoczynku nie może przekraczać 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. W okresie sprawozdawczym z prawa do wypoczynku skorzystało 7 rodzin zastępczych (w tym jedna dwukrotnie) oraz 2 prowadzących rodzinne domy dziecka.

Pod opieką rodzin pomocowych, z którymi podpisano umowy w 2015 r., umieszczonych było łącznie 32 dzieci. W przypadku 2 dzieci z rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, umieszczenie w 2 rodzinach pomocowych nastąpiło na podstawie umów podpisanych w 2014 r.

2.5. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Osobie pełnoletniej, opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą udzielana była pomoc w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków lokalowych,
- zatrudnienia.

W 2015r. pieczę zastępczą z tytułu usamodzielnienia opuściło 142 wychowanków, z czego:

- 58 wychowanków opuściło formy rodzinne,
- 84 wychowanków opuściło formy instytucjonalne.

2.5.1. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych

Jedną z form pomocy pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą, poza możliwością uzyskania lokalu z zasobu lokalowego Miasta, było umożliwienie pobytu w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione miało na celu przygotowanie osób oczekujących na przydział własnego lokalu do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

W 2015 r. w Łodzi funkcjonowało 5 mieszkań chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą dysponujących łącznie 31 miejscami: 3 mieszkania prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi i 2 mieszkania prowadzone na zlecenie Miasta przez podmiot niepubliczny.

Łącznie w mieszkaniach chronionych w 2015 roku przebywało 43 pełnoletnich byłych wychowanków pieczy zastępczej, koszt prowadzenia mieszkań wyniósł 103.095,09 zł.

2.5.2. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia

Wobec dorastającej młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej, prowadzone były w ubiegłym roku działania uwzględniające tzw. kształcenie przedzawodowe. W związku z powyższym w dniach 4, 15 i 18 grudnia 2015 r., w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Łodzi, zorganizowane zostały dla wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, warsztaty pt. „Krok przed decyzją”, które obejmowały zagadnienia z zakresu preorientacji zawodowej oraz nabywania kompetencji społecznych.

W zajęciach wzięło udział 25 wychowanków pieczy zastępczej.

W ramach pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej nawiązał współpracę z Firmą DHL, która przygotowała projekt pt. „Zaistnieć na rynku pracy”. Jego celem było nauczenie dzieci, w trakcie pięciu weekendowych spotkań, m.in. sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz przygotowania do rozmowy kwalifikacyjnej. W projekcie wzięło udział 34 wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Mając na względzie właściwe przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, również placówki opiekuńczo – wychowawcze realizowały programy, dzięki którym dzieci zdobywały wiedzę jak kształtować swoją ścieżkę edukacyjną, jak wykonywać samodzielnie podstawowe czynności niezbędne do prowadzenia gospodarstwa domowego takie jak: gotowanie, planowanie i gospodarowanie budżetem domowym oraz czasem wolnym. W 2015 r. placówki opracowały i zrealizowały 17 takich programów.

Umożliwiły także wychowankom udział w programach zorganizowanych przez zewnętrzne podmioty np.:

- Fundacja Robinsona Crusoe przygotowała program pt. „Wehikuł usamodzielnienia Łódź”, który miał na celu pomoc starszym dzieciom w usamodzielnieniu poprzez zdobywanie praktycznej wiedzy i umiejętności oraz kształtowanie postaw potrzebnych w samodzielnym życiu;
- MONAR opracował kilka programów m.in. „Autoprezentacja i doradztwo zawodowe”, dzięki któremu wychowankowie zdobyli wiedzę z zakresu umiejętności wyboru zawodu, zaprezentowania własnej osoby oraz kwalifikacji potencjalnemu pracodawcy, „Nauka kluczem do lepszego jutra”, którego zadaniem była nauka języka angielskiego, trening szybkiego uczenia się oraz kurs komputerowy, a także „Możemy inaczej”, który oferował zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji w zakresie gotowania, pieczenia, dokonywania zakupów, estetycznego przygotowania i podawania posiłków.

2.5.3. Dodatkowe działania w zakresie udzielania wsparcia osobom usamodzielnianym

W celu usprawnienia obsługi pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w 2015 r. została opracowana i wdrożona w życie, Zarządzeniem Nr 39/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z dnia 28 sierpnia 2015 r., procedura udzielania wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym w procesie usamodzielnienia pieczę zastępczą, zakład opiekuńczo – leczniczy, zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy lub zakład rehabilitacji leczniczej.

2.6. Organizowanie szkoleń

2.6.1. Szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

W 2015 r. do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej zgłosiły się 44 osoby deklarujące gotowość pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Po przeprowadzeniu oceny pod względem spełnienia przez kandydatów warunków formalnych, 28 kandydatów zostało pozytywnie zweryfikowanych. Ponadto koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej sporządzili, na zlecenie sądu, opinie o 131 kandydatach do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej, z czego 20 osób będących kandydatami na rodziny zastępcze niezawodowe, zostało pozytywnie zweryfikowanych. Łącznie w 2015 r. pozytywnie zweryfikowano 48 osób.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano i przeprowadzono jedno szkolenie dla 14 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego. Ogłoszone zostały dwa przetargi nieograniczone, które unieważniono z uwagi na brak ofert. W wyniku trzeciego przetargu z tzw. „wolnej ręki” Miasto Łódź zleciło realizację wyżej wymienionego zadania podmiotowi niepublicznemu, tj. Oddziałowi Terenowemu Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” z siedzibą w Łodzi.

Szkolenie zostało ukończone przez 1 kandydata na rodzinę zastępczą spokrewnioną, 11 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe oraz 2 kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe.

Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego prowadziły również ośrodki adopcyjne, jako zadanie własne. W 2015 r. do Archidiecezjalnego Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi, przy ul. Broniewskiego 1a, zgłoszonych zostało przez Wydział Wspierania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi 7 osób (w tym 5 to kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, a 2 do prowadzenia rodziny zastępczej niezawodowej). Wszyscy ukończyli szkolenie. W przypadku 4 chętnych do prowadzenia rodzinnej pieczy zastępczej, zgłoszonych do Regionalnego Ośrodka Adopcyjnego w Łodzi przy ul. Północnej 27/29, nie doszło do uczestnictwa w zajęciach z powodu ich rezygnacji.

W związku z corocznymi trudnościami z wyłonieniem podmiotu zewnętrznego, któremu Miasto Łódź zleciłoby organizację i prowadzenie szkolenia dla kandydatów do pełnienia różnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w okresie sprawozdawczym, 4 pracowników Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi ukończyło „Szkolenie zawodowe kadry trenerów i organizatorów zastępczego środowiska rodzinnego”, które daje im kompetencje trenerskie i możliwość prowadzenia szkoleń dla kandydatów.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi wykupił licencje na korzystanie z programu szkoleniowego „Rodzina” (przez okres 5 lat) oraz materiały szkoleniowe.

Od 2016 r. szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, będą prowadzone samodzielnie przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi, bez konieczności zlecenia tego zadania innym zewnętrznym podmiotom.

2.6.2. Szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

W celu podniesienia kwalifikacji i umiejętności wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka w 2015 r. zorganizowane zostały dwa szkolenia, tj. superwizja i szkolenie podnoszące kwalifikacje pt. „Dzieci doświadczone przemocą i molestowaniem seksualnym”, które ukończyło łącznie 48 osób prowadzących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej.

2.7. Prowadzenie rejestru danych dotyczącego rodzinnych form pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta prowadzi rejestr danych o osobach:

- zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka wraz z liczbą umieszczonych dzieci.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. do rejestru zostały wpisane:

- 4 rodziny zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej,
- 1 rodzina zakwalifikowana do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej,
- wszystkie funkcjonujące zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka.

Dane zostały opracowane w wersji papierowej i elektronicznej oraz zostały przesłane do właściwego sądu. Dane zawierały informacje o liczbie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

2.8. Wydatki związane z realizacją zadań z zakresu pieczy zastępczej

2.8.1. Wydatki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w formach rodzinnych

W 2015 r. wydatki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy w rodzinnych formach pieczy zastępczej wyniosły łącznie 18.490.268,52 zł, w tym:

- 2 382 061,86 zł – wydatki na dzieci (mieszkańcy Łodzi), przebywające w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie innego powiatu,
- 798 209,34 zł - wydatki na dzieci (mieszkańcy innych powiatów), przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie Łodzi,
- 13 908 156,22 zł - wydatki na dzieci (mieszkańcy Łodzi), przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Łodzi. W kwocie tej mieszczą się wydatki z tytułu świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, z tytułu wynagrodzeń przysługujących zawodowym rodzinom zastępczym oraz wynagrodzeń z tytułu 11 umów zawartych z osobami zatrudnionymi do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,

- 1 379 210,94 zł - wydatki na dzieci (mieszkańcy Łodzi), przebywające w rodzinnych domach dziecka na terenie Łodzi. W kwocie tej mieszczą się wydatki z tytułu świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnym domu dziecka, z tytułu wynagrodzeń przysługujących prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz wynagrodzeń z tytułu 10 umów zawartych z osobami zatrudnionymi do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich,
- 22 630,16 zł - wydatki związane z funkcjonowaniem rodzin pomocowych. W okresie sprawozdawczym na terenie Łodzi funkcjonowało 12 rodzin pomocowych, w których przebywało 34 dzieci. Rodzinom wypłaconych zostało 48 świadczeń.

2.8.2. Wydatki dotyczące szkoleń

W 2015 r. na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz na szkolenia dla funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej wydatkowana została kwota w wysokości 18 457,20 zł.

Ponadto, na szkolenia doskonalące umiejętności osób współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej wydatkowano kwotę 15 410,00 zł.

2.8.3. Wydatki związane z promowaniem rodzinnej pieczy zastępczej

W 2015 r. na promocję rodzinnych form pieczy zastępczej wydatkowano kwotę w wysokości 7 999,99 zł. Środki te zostały przeznaczone na zakup emisji spotu reklamowego w telewizji kablowej „Toya”.

2.8.4. Wydatki związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w formach instytucjonalnych

Rocznie wydatki na bieżące funkcjonowanie placówek wyniosły 33.360.513,39 zł, z czego:

- 31 628 448,05 zł na funkcjonowanie 21 placówek publicznych,
- 1 732 065,34 zł na funkcjonowanie 7 placówek niepublicznych.

Na pokrycie wydatków na dzieci, pochodzących z Łodzi, przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów, wydatkowano kwotę w wysokości 1 943 962,83 zł.

Na pokrycie wydatków na dzieci, mieszkańców innych powiatów, przebywających w łódzkich placówkach opiekuńczo – wychowawczych wydatkowano kwotę w wysokości 302 706,14 zł.

Ponadto w 2015 r. wydatkowano kwotę 22 094,00 zł na dziecko narodowości mongolskiej, przebywające w Pogotowiu Opiekuńczym nr 1.

W ramach budżetu, na zakupy i roboty inwestycyjne przeprowadzone w łódzkich placówkach opiekuńczo – wychowawczych, wydatkowano w 2015 r. łączną kwotę w wysokości 279 257,60 zł. Placówki wykonały następujące inwestycje:

- Dom Dziecka Nr 3 „Słoneczna Polana” – sporządzenie dokumentacji projektowo – kosztorysowej w zakresie termomodernizacji budynku oraz izolacji przeciwwilgociowej ścian, a także zmiany kolorystyki elewacji,
- Dom Dziecka Nr 9 – Dom Międzypokoleniowy Bednarska w Łodzi – zakup kserokopiarki i zestawu komputerowego,
- Dom Dziecka dla Dzieci Chorych prowadzony przez Fundację „Dom w Łodzi” – malowanie pomieszczeń mieszkalnych, wymiana podłogi oraz generalny remont łazienek, który finansowany był w całości z Budżetu Obywatelskiego,
- Dom Dziecka dla Małych Dzieci – zakup zestawu komputerowego wraz z oprogramowaniem, wyposażenie łazienki, montaż grzejników oraz samozamykaczy do drzwi przeciwpożarowych,
- Pogotowie Opiekuńcze nr 2 – zakup zmywarki,
- Centrum Administracyjne nr 4 – przygotowanie projektów budowlanych związanych z utworzeniem nowego Domu Dziecka mieszczącego się w Łodzi przy ul. Kilińskiego 206,
- Dom Dziecka nr 6 – remont elewacji i tarasów, sfinansowany przez Radę Osiedla Górniak.

2.8.5. Wydatki związane z przyznawaniem pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą realizowane na podstawie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W 2015 r. poniesione zostały wydatki w łącznej wysokości 2 923 981,24 zł w związku z przyznawaniem pomocy pieniężnej pełnoletnim osobom, które opuściły pieczę zastępczą.

TABELA Nr 19

Pomoc finansowa wypłacona pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w 2015 r.

Pełnoletni wychowankowie opuszczający	Pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie	
	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł
Instytucjonalną pieczę zastępczą	1 732	1.080.541,97	69 (w tym 1 wypłacone wychowankowi z orzeczeniem niepełnosprawności)	110.000,00
Rodzinną pieczę zastępczą	2 926	1.646.498,27	53 (w tym 2 wypłacone wychowankom z orzeczeniem niepełnosprawności)	86.941,00

2.8.6. Wydatki związane z obsługą systemu pieczy zastępczej

Wydatki związane funkcjonowaniem Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej wyniosły w 2015 r. 2 248 597,00 zł. W kwocie tej mieszczą się wynagrodzenia dla zatrudnionych w Wydziale pracowników oraz środki finansowe przeznaczone m.in.: na zakup materiałów biurowych, wyposażenia, opłaty poniesione z tytułu korzystania z mediów, podróże służbowe, szkolenia.

W 2015 r. Miasto Łódź, w ramach dotacji celowych pozyskanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu systemu pieczy zastępczej, wydatkowało kwotę 477 290,84 zł.

CZEŚĆ III

1. Działania na rzecz włączenia społecznego

1.1. Projekt systemowy „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”

Zgodnie z umową ramową Nr UDA-POKL.07.01.01-10-100/08-00 z dnia 18.09.2008 roku podpisaną pomiędzy Gminą Łódź a Wojewódzkim Urzędem Pracy w Łodzi, w 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kontynuował realizację projektu systemowego „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”. Projekt był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt został zrealizowany pod kątem finansowym w 98,4%. Działania merytoryczne zostały wykonane w 100%. Realizacja projektu zakończyła się 30 września 2015 r.

Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Łodzi poprzez objęcie ich pracą socjalną, pomocą w przezwyciężeniu barier w powrocie na rynek pracy poprzez udostępnienie usług o charakterze edukacyjnym, zawodowym, zdrowotnym i społecznym, a także angażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do uczestnictwa w środowiskowych formach aktywizujących.

Uczestnikami projektu byli bezrobotni i niepełnosprawni klienci pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej.

Na dzień 30 września 2015 r. w ramach realizacji projektu zrealizowano następujące działania:

- 1) zrekrutowano 314 nowych uczestników, będących podopiecznymi MOPS i objęto ich instrumentami aktywnej integracji (społecznymi, zawodowymi, edukacyjnymi i zdrowotnymi),
- 2) wsparto finansowo 281 osób,
- 3) współfinansowano i zorganizowano 400 godzin ćwiczeń psychoruchowych dla osób niepełnosprawnych,
- 4) w wyniku ukończenia szkoleń zawodowych 42 osoby zdobyły nowe kwalifikacje zawodowe oraz uprawnienia,
- 5) zorganizowano specjalistyczne poradnictwo; udzielono 224 godziny porad prawnych oraz 352 godziny z zakresu poprawnego wizerunku i wizażu,
- 6) zorganizowano plenerową imprezę integracyjną z okazji Dnia Dziecka dla beneficjentów i ich dzieci – skorzystało 300 osób,
- 7) w Klubach Integracji Społecznej zrealizowano warsztaty rozwoju osobistego i zawodowego dla 335 osób,
- 8) dla młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze bądź rodziny zastępcze sfinansowano koszty nauki na poziomie średnim – skorzystały 2 osoby,
- 9) zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi dla 63 osób współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- 10) z opieki nad osobami zależnymi w trakcie uczestnictwa w szkoleniach skorzystały 2 osoby, w wymiarze 84 godzin.

Całkowita wartość projektu w 2015 roku wyniosła 1 795 050,71 zł, w tym wkład własny stanowiła kwota 101 815,00 zł.

1.2. Kluby Integracji Społecznej

W 2015 r. w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi funkcjonowały trzy Kluby Integracji Społecznej, tj.:

I Klub Integracji Społecznej w Łodzi, przy ul. Tybury 16,

II Klub Integracji Społecznej w Łodzi, przy ul. Księży Młyn 2,

III Klub Integracji Społecznej w Łodzi, przy ul. Paderewskiego 47.

w ramach działania XV pn. „Aktywizacja zawodowa osób uzależnionych od alkoholu w klubach integracji społecznej poprzez działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia” Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2015 r. (MPPiRPA).

Działania podejmowane w Klubach Integracji Społecznej miały na celu przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego między innymi poprzez:

- minimalizowanie skutków długotrwałego bezrobocia,
- prowadzenie poradnictwa zawodowo-psychologicznego,
- kształtowanie umiejętności w zakresie kompetencji społecznych,
- kształtowanie postaw samodzielności w poszukiwaniu zatrudnienia,
- opracowywanie i realizacja programów pomocowych,
- rozpoznawanie możliwości zatrudnienia na lokalnym rynku pracy,
- propagowanie działań wolontarystycznych, społecznych oraz idei spółdzielni socjalnych,
- prowadzenie działalności samopomocowej w zakresie zwiększenia aktywności społecznej i korzystanie z dostępnej infrastruktury.

Realizacja działań obejmowała prowadzenie zajęć motywacyjno-edukacyjnych pomagających w starcie zawodowym, które odbywały się poprzez treningi umiejętności społecznych, warsztaty rozwoju osobistego i zawodowego, warsztaty tematyczne aktywizujące uczestników, a także grupy wsparcia dla osób uzależnionych.

Ponadto w Klubach Integracji Społecznej realizowano Program Aktywizacja i Integracja (PAI) we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Łodzi. Program PAI miał na celu ukształtowanie aktywnej postawy osób bezrobotnych w życiu społecznym i zawodowym i realizowany był poprzez kierowanie tych osób do prac społecznie użytecznych, wzmocnione równoległym uczestnictwem w działaniach z zakresu integracji społecznej.

Do udziału w Programie Aktywizacja i Integracja kierowane były osoby bezrobotne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujące kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej. W ramach programu realizowano zajęcia aktywizacji społecznej i zawodowej m.in. treningi umiejętności społecznej, prace społecznie użyteczne. Ogółem wydano 62 skierowania do uczestnictwa w Programie, który ukończyło 7 osób.

W 2015 r. z pomocy i wsparcia Klubów Integracji Społecznej na terenie Miasta Łodzi skorzystało 1 863 osoby. Wydatki poniesione na prowadzenie Klubów Integracji Społecznej wyniosły 219 455,05 zł.

1.3. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej

1. Wydano 209 skierowań do wykonywania prac społecznie użytecznych realizowanych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Łodzi,
2. Zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi dla 82 osób finansowanych z Funduszu Pracy,
3. Zorganizowano i zarządzano pracami społecznie użytecznymi dla 103 osób finansowanych z rezerw Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Aktywizacja i Integracja (wydanych skierowań - 297),
4. Zorganizowano staże zawodowe finansowane z Funduszu Pracy w MOPS – 8 stanowisk.

1.4. Centrum Integracji Społecznej (Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi wspierał zatrudnienie socjalne poprzez finansowanie Centrum Integracji Społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu. Zadanie to realizowała Fundacja „Uwolnienie” z siedzibą w Łodzi przy ul. Inowrocławskiej 5a.

W ramach zadania podejmowane były działania mające na celu aktywizację zawodową i społeczną uczestników Centrum Integracji Społecznej poprzez zorganizowanie: kursów zawodowych (prace porządkowe, prace mechaniczno-warsztatowe, prace biurowe), terapii indywidualnej i grupowej (spotkania o charakterze edukacyjnym i warsztatowym) oraz zajęć z zakresu aktywizacji zawodowej (połączone z edukacją profilaktyki uzależnień oraz zwalczaniem objawów wykluczenia społecznego). Ponadto uczestnicy mieli zapewnioną pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz pomoc ze strony doradcy zawodowego.

W 2015 r. z Centrum Integracji Społecznej skorzystało 40 osób, w tym: 10 kobiet i 30 mężczyzn. Wydatki poniesione na Centrum Integracji Społecznej w 2015 r. wyniosły 129 600,00 zł.

CZĘŚĆ IV

1. Zadania realizowane w ramach budżetu obywatelskiego

1.1. Budżet obywatelski

Budżet obywatelski stanowił wydzieloną część budżetu miasta Łodzi, o której przeznaczeniu zdecydowali mieszkańcy poprzez zgłoszenie propozycji jednorocznych zadań należących do kompetencji gminy albo powiatu, a następnie dokonanie wyboru - poprzez głosowanie - spośród pozytywnie zweryfikowanych propozycji zadań.

W 2015 r. w ramach drugiej edycji Budżetu Obywatelskiego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi realizował 7 wniosków, w tym: 1 ogólnomiejski, 2 w rejonie Bałut, 3 w rejonie Śródmieścia, 1 w rejonie Widzewa. Łączny koszt wydatkowanych na ten cel środków wyniósł 241 921,89 zł.

1.1.1. Realizacja zadania: Łodzianie budują - wyjątkowy dom dziecka dla dzieci chorych

Środki zostały wykorzystane na remont w placówce opiekuńczo – wychowawczej, która jest przygotowana do opieki nad przewlekle chorymi, niepełnosprawnymi dziećmi. Placówka jest zlokalizowana na terenie Miasta Łodzi przy ul. Wierzbowej 13, w bliskim sąsiedztwie szpitali dziecięcych, które gwarantują interwencyjną obsługę medyczną w razie pogorszenia się stanu zdrowia któregoś z podopiecznych. Dom dziecka dla dzieci chorych zajmuje dwupoziomowe mieszkanie z oddzielnym wejściem, które jest wynajmowane od Miasta na podstawie umowy najmu. Lokal znajduje się w czteropiętrowym bloku mieszkalnym, otoczonym terenem zielonym, którego część została użyczona na potrzeby funkcjonowania placówki.

Łodzianie budują to pomysł wspólnego zadbania o los najsłabszych mieszkańców Łodzi – chorych dzieci, które zostały porzucone przez swoje biologiczne rodziny. Projekt zakładał przeprowadzenie remontu w domu dziecka dla dzieci chorych, poprzez: malowanie lokalu, tynkowanie ścian, wymianę okien, układanie paneli podłogowych, zakup drzwi, montaż daszku nad drzwiami wejściowymi, remont łazienki, wymianę ogrzewacza przepływowego wody, wymianę baterii prysznicowych

Na realizację zadania wykorzystano środki w wysokości 53 797,22 zł.

1.1.2. Realizacja programu osłonowego "Wyciągamy dzieci z bram"

W 2015 r. zadanie, na zlecenie Miasta Łodzi, realizowały 2 Podmioty:

- Stowarzyszenie Centrum Wsparcia Terapeutycznego przy ul. Pomorskiej 54 (w okresie: 01.05.2015-31.12.2015),
- Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” przy ul. Sienkiewicza 60 (w okresie: 18.06.2015-31.12.2015).

Głównym celem realizacji zadania było wsparcie rodzin przez objęcie dzieci w wieku 7-17 lat działaniami placówek wsparcia dziennego (z rejonu Łódź-Śródmieście) w zakresie pracy środowiskowej oraz terapeutyczno-streetworkingowej. Zadanie było realizowane we wszystkie dni robocze, w godzinach dostosowanych do potrzeb dzieci i rodziców poprzez działalność środowiskową (posiłek, pomoc materialną, zapewnienie miejsca spotkań) oraz pracę terapeutyczno-streetworkingową (praca z dziećmi w ich środowisku, spędzanie czasu wolnego w instytucjach kultury i rozrywki).

TABELA Nr 20

Lp.	Nazwa organizacji	Miejsce realizacji zadania	Liczba osób objętych wsparciem w 2015 r.
1.	Stowarzyszenie Centrum Wsparcia Terapeutycznego Łódź, ul. Pomorska 54	obszar Śródmieścia (ulice: Północna, Jaracza, Kilińskiego, Włokiennicza, Wschodnia, Pomorska)	20
2.	Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” Łódź, ul. Sienkiewicza 60	obszar Śródmieścia (ulice: Abramowskiego, Tuwima, Targowa)	23
Razem			43

W okresie sprawozdawczym pomocą objęto 43 osoby.

Wydatki związane z realizacją zadania w 2015 r. wyniosły 159 200,00 zł.

1.1.3. Dienne domy pomocy

W ramach środków pozyskanych z budżetu obywatelskiego zrealizowano 2 wnioski złożonych przez następujące placówki:

- Dom Dziennego Pobytu przy ul. Rojnej 52 – urządzenie kąpielicy rehabilitacyjnej - zakup roweru treningowego do placówki,
- Dom Dziennego Pobytu przy ul. Piotrkowskiej 203/205 – doposażenie placówki w meble (stół, fotele, krzesła, biurko), telewizor, saturator do wody (dystrybutor).

W 2015 r wydatki na realizację zadań określonych we wnioskach złożonych przez Domy Dziennego Pobytu wyniosły łącznie: 13 980,67 zł.

1.1.4. Domy pomocy społecznej

W ramach środków pozyskanych z budżetu obywatelskiego zrealizowano 3 wnioski złożone przez mieszkańców Łodzi:

- Dom Pomocy Społecznej Fundacji im. Brata Alberta w Łodzi ul. Helenówek 7 - pomoc materialna w zakupie glukometrów, profesjonalnego ciśnieniomierza oraz podstawowych materiałów i środków higieny osobistej dla potrzeb podopiecznych Fundacji,
- Dom Pomocy Społecznej "Włókniarz" im. Jana Pawła II w Łodzi przy ulicy Krzemienieckiej 7/9 - zakup automatycznego defibrylatora - urządzenia niezbędnego do udzielania pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia,

- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Narutowicza 114 - wyposażenie placówki w elektryczny podnośnik transportowo-kąpielowy, przeznaczony do transportu osób niepełnosprawnych do pomieszczeń sanitarnych oraz zakup siedziska kąpielowego z podparciem głowy.
W 2015 r wydatki na realizację ww. zadań wyniosły łącznie 14 944,00 zł.

1.2. Zadania realizowane w ramach algorytmu

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi realizował zadania inwestycyjne i remontowe zgłoszone przez jednostki pomocnicze Miasta Łodzi – osiedla, finansowane w trybie tzw. algorytmu.

Wśród zgłoszonych i realizowanych zadań znalazły się inwestycje i remonty w placówkach podległych, nadzorowanych i monitorowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, tj. w domach dziennego pobytu, domach pomocy społecznej oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2015 r. wydatki na zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w ramach algorytmu wyniosły łącznie 314 204,43 zł.

CZEŚĆ V

1. Współdziałanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z podmiotami niepublicznymi w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi współpracował z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w art. 3 ust. 2, podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzącymi działalność w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, a także z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w art. 190 pkt 1 lub podmiotami wymienionymi w art. 190 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzącymi działalność w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W ramach zawartych umów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi realizację zadań powierzył 51 podmiotom niepublicznym.

TABELA Nr 21

Wykaz zadań realizowanych przez podmioty niepubliczne

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	
1.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych).
2.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.
3.	Organizowanie szkoleń dla asystentów rodziny, w tym superwizji.
4.	Organizowanie programów wspierających z zakresu podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców dzieci czasowo umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
5.	Realizacja programu osłonowego "Wyciągamy dzieci z bram" (w ramach budżetu obywatelskiego na 2015 r.).
Rozwój pieczy zastępczej	
6.	Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.
7.	Szkolenia dla kandydatów na rodzinne formy pieczy zastępczej.
8.	Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, w tym superwizji.

9.	Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym superwizji.
Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym	
10.	Prowadzenie placówek dla bezdomnych.
11.	Prowadzenie punktów pomocy charytatywnej.
12.	Realizacja programu „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”.
Organizowanie i świadczenie pomocy osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub inne przyczyny, potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu bądź wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostki całodobowej opieki	
13.	Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa.
14.	Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych.
15.	Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.
16.	Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
17.	Prowadzenie dziennych domów pomocy.
18.	Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
19.	Prowadzenie klubu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
20.	Prowadzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków opuszczających formy pieczy zastępczej.
21.	Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.
22.	Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.
23.	Prowadzenie domów pomocy społecznej.
Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie zmniejszania negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie	
24.	Prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
25.	Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, przemocą i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne	
26.	Organizowanie i prowadzenie hosteli dla osób z problemem alkoholowym.

27.	Organizowanie i prowadzenie banków żywności.
28.	Prowadzenie jadłodajni i kuchni społecznych dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin (dorosłych i dzieci).
29.	Organizowanie i prowadzenie specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
30.	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrum integracji społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu.
Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w zakresie ograniczenia zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych	
31.	Organizowanie i prowadzenie ośrodków rehabilitacyjno-readaptacyjnych (hosteli) dla osób uzależnionych i szkodliwie używających substancje psychoaktywne, które ukończyły program terapeutyczny.
32.	Realizacja programów reintegracji zawodowej dla bezrobotnych osób uzależnionych lub szkodliwie używających, które ukończyły program terapeutyczny.
33.	Realizacja programów reintegracji społecznej dla osób uzależnionych lub szkodliwie używających, które ukończyły program terapeutyczny.

CZEŚĆ VI

1. Kontrole merytoryczno-finansowe

1.1. Kontrole wewnętrzne

Nadzór nad sposobem realizacji zadań wykonywanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, jednostki mu podległe, nadzorowane, monitorowane i koordynowane oraz podmioty, z którymi zawarte zostały umowy na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej sprawował Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej w zakresie finansowo-księgowym oraz oddziały merytoryczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi – w zakresie spraw im podległych. Nadzór realizowany był w formie kontroli i wizytacji.

W 2015 r. ogółem przeprowadzono 301 kontroli i 25 wizytacji.

□ **Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej** przeprowadził ogółem 21 kontroli, w tym:

- 14 w jednostkach nadzorowanych lub monitorowanych przez MOPS w Łodzi,
- 7 w organizacjach pozarządowych, realizujących zadania na zlecenie MOPS w Łodzi.

W jednostkach nadzorowanych lub monitorowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kontrole koncentrowały się głównie na zagadnieniach finansowo-księgowych, natomiast w organizacjach pozarządowych przedmiotem kontroli było wykonywanie zadań przewidzianych umowami oraz gospodarowanie środkami publicznymi, w tym zwłaszcza dotacjami.

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- stwierdzono ogółem 149 nieprawidłowości, z czego 38 nieprawidłowości zostało usuniętych w czasie trwania kontroli,
- wydano ogółem 87 zaleceń pokontrolnych, w tym 76 zaleceń zostało wykonanych w 2015 r., a pozostałe przekazano do realizacji w I kwartale 2016 r.

W stosunku do osób winnych uchybień zastosowano kary regulaminowe, w tym 1 osobie udzielono kary nagany.

□ **Wydział Wspierania Ekonomii Społecznej:**

- **Dział ds. Współpracy z Podmiotami Uprawnionymi** przeprowadził łącznie 7 kontroli dotyczących realizacji:
  - 2 zadań publicznych w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zleconych Stowarzyszeniu Centrum Wsparcia Terapeutycznego,
  - 2 zadań publicznych wynikających z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zleconych Stowarzyszeniu MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Kęblinach,
  - zadania publicznego wynikającego z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zleconego Fundacji Bank Żywności w Łodzi im. Marka Edelmana,
  - zadania publicznego wynikającego z Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zleconego Łódzkiemu Towarzystwu Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”,

- zadania publicznego wynikającego z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zleconego Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łodzi,
- 4 zadań publicznych w zakresie pomocy społecznej, zleconych Towarzystwu Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie,
- kontrolę wewnętrzną w III Klubie Integracji Społecznej przy ul. Paderewskiego 47 w zakresie realizacji zadania „Aktywizacja zawodowa osób uzależnionych od alkoholu w klubach integracji społecznej poprzez działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia” oraz zasad funkcjonowania Klubu przyjętych w regulaminie.

Przy realizacji zadań nie stwierdzono większych uchybień. Oceniono zgodność działalności z zakresem określonym w zawartych umowach. Po czynnościach kontrolnych poinformowano podmioty o konieczności informowania o wszelkich zmianach podczas realizacji zadania, prowadzenia w sposób rzetelny dokumentacji.

- **Dział Realizacji Projektów** przeprowadził 5 kontroli dotyczących prawidłowości realizacji umów zawartych w ramach projektu „Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi“.

Przy realizacji zadań nie stwierdzono większych uchybień. Oceniono zgodność działalności z zakresem określonym w zawartych umowach. W zaleceniach pokontrolnych zwracano głównie uwagę na konieczność prawidłowego oznaczania dokumentacji oraz miejsc realizacji zajęć logotypami, informowania na bieżąco pracowników Biura Projektu o frekwencji na zajęciach oraz zapewnienia podczas zajęć praktycznych właściwej ilości urządzeń i materiałów, które pozwolą na właściwe przygotowanie się do egzaminów końcowych i zdobycie uprawnień przez uczestników projektu.

- **Wydział Koordynacji i Nadzoru** przeprowadził:

- 1 kontrolę w Schronisku dla Bezdomnych Kobiet w Łodzi przy ul. Gałczyńskiego 7,
- 3 wizytacje w Domach Dziennego Pobytu wchodzących w skład Wydziałów Pracy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Przeprowadzona kontrola dotyczyła prawidłowości działań podejmowanych przez pracownika socjalnego Schroniska, zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), natomiast wizytacje dotyczyły bieżącego funkcjonowania placówek.

- **Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych** przeprowadził:

- 9 kontroli i 11 wizytacji w warsztatach terapii zajęciowej,
- 109 kontroli w ramach programu „Aktywny samorząd”.

Kontrole w warsztatach terapii zajęciowej dotyczyły prawidłowości wykorzystania środków PFRON na ich funkcjonowanie oraz realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej uczestników warsztatów, natomiast przedmiotem kontroli przeprowadzonych w ramach programu „Aktywny samorząd” było prawidłowe rozliczenie przyznanego dofinansowania.

Ponadto przeprowadzono 121 kontroli rozliczenia dofinansowania umów dotyczących prawidłowości wykorzystania środków przeznaczonych na likwidację barier architektonicznych.

- **Wydział Pomocy Stacjonarnej** przeprowadził w domach pomocy społecznej:

- 9 wizytacji,
- 4 kontrole.

Wizytacje dotyczyły bieżącego funkcjonowania domów pomocy społecznej, kontrole dotyczyły indywidualnych skarg w zakresie usług świadczonych w domach pomocy społecznej.

- W ramach monitorowania działalności **placówek opiekuńczo-wychowawczych**, w okresie sprawozdawczym dokonano łącznie 4 kontroli:
  - 2 w publicznych placówkach, w tym 1 doraźną w związku z powziętą informacją dotyczącą niewłaściwego zarządzania placówką,
  - 2 w placówkach niepublicznych.

Zakres kontroli obejmował m.in.: ocenę prowadzonej przez wychowawców dokumentacji oraz zasad współpracy z podmiotami realizującymi zadania z zakresu wspierania rodziny dziecka umieszczonego w placówce. W odniesieniu do stwierdzonych uchybień wydano stosowne zalecenia i uwagi, które zostały przekazane do realizacji dyrektorom jednostek.

Ponadto przeprowadzone zostały 2 wizytacje w Wydziale Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej w zakresie oceny realizacji zadania dotyczącego:

- ochrony danych osobowych osób uczestniczących w procesie adopcji,
- przygotowania i modyfikowania planu pomocy dziecku,
- dokonywania oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- udzielania prowadzącym rodzinny dom dziecka świadczenia, o którym mowa w art. 84 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W czasie przeprowadzonych wizytacji i kontroli nie stwierdzono większych zaniedbań i nieprawidłowości.

- W ramach wewnętrznych kontroli w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy **Zakładowa Służba BHP** przeprowadziła 20 kontroli dotyczących oceny spełniania warunków technicznego bezpieczeństwa pracy przez obiekty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

1.2. Kontrole zewnętrzne

W roku 2015 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kontrolowany był przez:

- 1) Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – kontrola przetwarzania danych osobowych pracowników i członków ich rodzin,
- 2) Państwową Inspekcję Pracy – prawna ochrona pracy, w tym kontrola z zakresu ZFŚŚ, prawna ochrona pracy, w tym BHP,
- 3) Archiwum Państwowe w Łodzi – kontrola Archiwum Zakładowego,
- 4) Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi – kontrola planowa w trakcie realizacji projektu POKL "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi",
- 5) Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli Urzędu Miasta Łodzi - kontrola kompleksowa (finansowa).

2. Struktura organizacyjna i zatrudnienie

2.1. Struktura organizacyjna Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi wprowadzonym zarządzeniem Nr 5972/VI/14 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Łodzi, w skład struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi wchodziły następujące komórki organizacyjne:

- Wydział Finansowo - Księgowy,
- Wydział Gospodarczo - Techniczny,
- Wydział Koordynacji i Nadzoru,
- Wydział Organizacyjno - Administracyjny,
- Wydział Pomocy Rodzinie i Dziecku,
- Wydział Pomocy Stacjonarnej,
- I Wydział Pracy Środowiskowej,
- II Wydział Pracy Środowiskowej,
- III Wydział Pracy Środowiskowej,
- Wydział Wspierania Ekonomii Społecznej,
- Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej,
- Zespół Audytu Wewnętrznego,
- Zespół ds. BHP,
- Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej,
- Zespół Radców Prawnych.

W ramach Wydziału Wspierania Ekonomii Społecznej działały 3 Kluby Integracji Społecznej, a w ramach Wydziałów Pracy Środowiskowej funkcjonowało: 17 domów dziennego pobytu (dodatkowo 1 dom dziennego pobytu funkcjonował przy domu pomocy społecznej), 2 domy dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych, 4 placówki wsparcia dziennego, 3 mieszkania chronione oraz schronisko dla bezdomnych kobiet z miejscami noclegowymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi sprawował również nadzór nad prowadzonymi przez Miasto i prowadzonymi na zlecenie Miasta 15 domami pomocy społecznej (w tym 13 publicznymi), a także koordynował i monitorował działalność 7 placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych na zlecenie Miasta, 5 centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto oraz 21 placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto.

W ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi działał Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych.

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Łodzi funkcjonował Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

2.2. Obsługa organizacyjna

W 2015 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi przygotował:

- 12 projektów uchwał Rady Miejskiej w Łodzi,
- 49 projektów zarządzeń Prezydenta Miasta Łodzi.

Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi wydał 73 zarządzenia wewnętrzne regulujące funkcjonowanie Ośrodka.

W roku 2015 w ramach realizowanych zadań Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi przeprowadził 183 341 postępowań zakończonych wydaniem decyzji administracyjnej, w tym:

- Wydział Pracy Środowiskowej – 172 836,
- Wydział Pomocy Stacjonarnej – 3 911,
- Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej – 5 494,
- Wydział Pomocy Rodzinie i Dziecku – 1 100,

2.3. Zatrudnienie

Na dzień 31.12.2015 r. w łódzkiej pomocy społecznej zatrudnionych było:

- w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi - 864,985 etaty,
- w jednostkach nadzorowanych i monitorowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi:
  - domach pomocy społecznej – 1 201,28 etatów,
  - placówkach opiekuńczo – wychowawczych – 505,11 etatów,
- w Zespole do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych – 12 etatów,
- w Miejskim Zespole Orzekania o Niepełnosprawności – 23 etaty.

3. Struktura wydatków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w 2015 roku

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
I. ŚWIADCZENIA NA ZASPOKOJENIE PODSTAWOWYCH POTRZEB ŻYCIOWYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA											
1	Zasilki (stałe, okresowe, celowe, składki na ubezpieczenie zdrowotne)		64 523 621,34	739,16						64 524 360,50	R 85213 2132711 R 85213 2189292 R 85214 2012211 R 85214 2093701 R 85216 2132701
2	Program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 – dotacja z budżetu państwa		12 742 645,10							12 742 645,10	Całkowity koszt programu 16 158 202,70 zł w tym: 12 742 645,10 poz. 2 1 413 652,05 poz. 3 129 999,50 poz. 4 1 095 925,05 poz. 5 775 981,00 poz. 1
3	Dożywianie dzieci w szkołach		1 413 652,05							1 413 652,05	R 85295 2004871
4	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - prowadzenie taniego żywienia dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym		129 999,50							129 999,50	R 85154 2093491
5	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - organizacje pozarządowe		1 096 549,85							1 096 549,85	R 85154 2151771

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
6	Apteka Komunalna		604 662,41							604 662,41	R 85154 2093721 R 85295 2093791
7	Wynagrodzenie dla kuratorów		30 748,62							30 748,62	R 85295 2206391
8	Wynagrodzenie dla opiekunów prawnych	391 150,85								391 150,85	R 85219 2150781
II. POMOC OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM											
9	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze		10 461 255,00							10 461 255,00	R 85228 2010311
10	Dzienne domy pomocy		6 746 336,88							6 746 336,88	R 85203 2001301
11	Utworzenie Dziennego Domu "Senior-WIGOR"		27 645,79				110 583,10			138 228,89	R 85295 2206921 R 85295 2206911
12	Gminny Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Cyfrowemu Seniorów na lata 2014-2016		97 651,47							97 651,47	R 85203 2189761
13	Niepubliczne dzienne domy pomocy		150 000,00							150 000,00	R 85203 2104341
14	Domy pomocy społecznej		59 714,66		75 711 608,48					75 771 323,14	R 85202 2008612 R 85202 2006732 R 85202 2189422 R 85202 2206382 R 85202 2189482 R 85202 2189512 R 85202 2189492 R 85202 2189462 R 85202 2189472 R 85202 2189442 R 85228 2189751
15	Koszty uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej				488 512,00	81 280,16				569 792,16	R 85295 2120662 R 85295 2120672 R 85295 2120682

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji i rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
16	Koszty obsługi programu "Aktywny samorząd"		157 076,00							157 076,00	R 85219 2152871
17	Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności			1 853 751,08						1 853 751,08	R 85321 2042692
III. POMOC OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I ICH RODZINOM											
18	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	456 979,00								456 979,00	R 85228 2042681
19	Środowiskowe domy samopomocy i klub samopomocy	2 625 723,34								2 625 723,34	R 85203 2042651 R 85203 2189281 R 85203 2206431
20	Mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi		500 000,00							500 000,00	R 85220 2104171
21	Dzienne domy pomocy dla osób niepełnosprawnych		2 942 108,29				25 080,00			2 967 188,29	R 85203 2151421 R 85203 2151431
IV. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM											
22	Schronisko dla bezdomych kobiet		484 822,80							484 822,80	R 85203 2008931
23	Zapewnienie schronienia bezdomyim, świetlica dla bezdomych		1 737 667,00							1 737 667,00	R 85203 2036021 R 85203 2132791
24	Autobus dla bezdomych i potrzebujących		40 000,00							40 000,00	R 85295 2103961

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
25	Prowadzenie punktu pomocy charytatywnej		6 750,00							6 750,00	R 85295 2104351
V. POMOC OSOBOM I RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU											
26	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – organizowanie i prowadzenie banków żywności		50 000,00							50 000,00	R 85154 2151751
27	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – organizowanie i prowadzenie hosteli dla osób z problemem alkoholowym		50 000,00							50 000,00	R 85154 2151741
VI. POMOC OSOBOM I RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH											
28	Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii		110 000,00							110 000,00	R 85153 2105301
VII. POMOC DLA OSÓB USAMODZIELNIANYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ											
29	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki				197 790,06					197 790,06	R 85201 2150982
30	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej				19 000,00					19 000,00	R 85201 2150992

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
VIII. POMOC RODZINIE W SYTUACJI KRYZYSOWEJ I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE											
31	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - koordynowanie działań Zespołu Interdyscyplinarnego		15 874,89							15 874,89	R 85205 2132731
32	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - szkolenia członków Zespołu Interdyscyplinarnego		6 562,96							6 562,96	R 85205 2132721
33	Prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie			355 000,00						355 000,00	R 85205 2151572
34	Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży				454 895,43					454 895,43	R 85203 2056622
IX. POMOC REPATRIANTOM											
35	Pomoc dla repatriantów			38 098,20						38 098,20	R 85334 2056842
X. POMOC CUDZOZIEMCOM											
36	Pomoc dla cudzoziemców			58 908,40						58 908,40	R 85231 2151482
XI. POTWIERDZANIE PRAWA DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ OSOBOM INNYM NIŻ UBEZPIECZENI											
37	Koszty wydawania decyzji	72 369,00								72 369,00	R 85195 2104871

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
XII. WSPIERANIE RODZINY											
38	Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa i warsztaty z zakresu podnoszenia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych		5 000,00		138 000,00					143 000,00	R 85206 2152421 R 85220 2151592
39	Wspieranie rodziny przez asystentów rodziny oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna		1 088 785,74							1 088 785,74	R 85206 2152391 R 85206 2152371 R 85206 2152431
40	Świetlice środowiskowe publiczne		551 863,28							551 863,28	R 85154 2151721
41	Świetlice środowiskowe niepubliczne		1 254 006,79							1 254 006,79	R 85154 2151761 R 85206 2189151 R 85206 2152461

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
XIII. PIECZA ZASTĘPCZA											
42	Wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej		1 659 860,29		13 692 004,22	2 979 778,76	200 492,44			18 532 135,71	R 85204 2151601 R 85204 2151892 R 85204 2093622 R 85204 2189322 R 85204 2151701 R 85204 2151711 R 85204 2152331 R 85204 2056672 R 85204 2151682 R 85204 2151692 R 85204 2189222
43	Placówki opiekuńczo wychowawcze		52,09	291 615,20	33 578 179,82	2 102 616,75	144 000,13			36 116 463,99	R 85201 2131382 R 85201 2151612 R 85156 2011462 R 85201 2093752 R 85201 2093742 R 85201 2189802 R 85201 2015042 R 85201 2015052 R 85201 2120542 R 85295 2189742 R 85201 2151841 R 85201 2151581 R 85201 2189412 R 85201 2189362 R 85201 2206412 R 85201 2189342 R 85201 2206402 R 85201 2189352

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
XIV. OSOBY USAMODZIELNIANE OPUSZCZAJĄCE RODZINY ZASTĘPCZE I PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE											
44	Pomoc dla osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo wychowawcze		103 095,09		2 923 981,24					3 027 076,33	R 85201 2151622 R 85201 2151632 R 85204 2151662 R 85204 2151672 R 85220 2104361 R 85220 2152291 R 85204 2152442 R 85204 2152452
XV. DZIAŁANIA NA RZECZ WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO											
45	Projekt EFS "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi"		1 795 050,71							1 795 050,71	R 85295 2132111
46	Aktywizacja zawodowa osób uzależnionych od alkoholu		219 455,05							219 455,05	R 85154 2188831
47	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Centrum Integracji Społecznej		129 600,00							129 600,00	R 85154 2120761
XVI. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH BUDŻETU OBYWATELSKIEGO											
48	Wydatki w ramach algorytmu – dzienne domy pomocy		176 421,55							176 421,55	R 85203 2189241 R 85203 2189591

L.p.	Rodzaj zadania nazwa zadania	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - powiat	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej - gmina	OGÓLEM	UWAGI
49	Wydatki w ramach budżetu obywatelskiego – dzienne domy pomocy		13 980,67							13 980,67	R 85203 2189071
50	Wydatki w ramach algorytmu – placówki opiekuńczo - wychowawcze				97 785,00					97 785,00	R 85201 2189232
51	Wydatki w ramach budżetu obywatelskiego – placówki opiekuńczo - wychowawcze				53 797,22					53 797,22	R 85201 2189522
52	Wydatki w ramach algorytmu – domy pomocy społecznej				39 997,88					39 997,88	R 85202 2189052 R 85202 2189632
53	Wydatki w ramach budżetu obywatelskiego – domy pomocy społecznej				14 944,00					14 944,00	R 85202 2189532 R 85202 2189542 R 85202 2189722
54	Wydatki w ramach budżetu obywatelskiego – zadanie "Wyciągamy dzieci z bram"		159 200,00							159 200,00	R 85206 2189651
XVII. WYDATKI NA UTRZYMANIE OŚRODKA											
55	Koszty utrzymania Ośrodka Pomocy Społecznej		35 743 688,29		1 605 196,60					37 348 884,89	R 85219 2036051 R 85219 2094081 R 85219 2104851 R 85219 2152931 R 85219 2206971 R 85295 2152861 R 85204 2152942 R 85204 2152982
OGÓLEM		3 546 222,19	147 085 404,16	2 598 112,04	129 015 691,95	5 163 675,67	480 155,67	-	-	287 889 261,68	
OGÓLEM WYDATKI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁODZI										287 889 261,68	

W tabeli nie zostały uwzględnione środki pochodzące z funduszu celowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w wysokości 12 853 323,30 zł.

4. Szczególne osiągnięcia Ośrodka w 2015 r.

I Łódzka Wigilia

23 grudnia 2015 r. na Starym Rynku odbyła się I Łódzka Wigilia organizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Spotkanie było adresowane do wszystkich Łodzian bez względu na ich status społeczny i majątkowy. W przygotowanie Wigilii zaangażowali się pracownicy MOPS oraz jednostki nadzorowane lub podległe MOPS tj. domy pomocy społecznej, domy dziennego pobytu, domy dziecka, Kluby Integracji Społecznej, które zajęły się m.in. pieczeniem ciast dla uczestników Wigilii, wykonaniem ozdób choinkowych i upominków dla gości wydarzenia oraz przygotowały program artystyczny m.in. specjalnie na Wigilię napisane przedstawienie jasełkowe. Pracownicy MOPS zadbali o promocję wydarzenia: w Łodzi pojawiło się ponad 1000 plakatów informujących o Wigilii m.in. w pojazdach MPK oraz ponad 3 tys. ulotek. Na bieżąco informacje o wydarzeniu pojawiały się na stronie internetowej MOPS i UMŁ, na portalu społecznościowym Facebook oraz w mediach. TV Toya robiła wejścia na żywo z Wigilii.

Organizacje pozarządowe współpracujące z MOPS tj. MONAR, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, PKPS, TPN pomogły w przygotowaniu tradycyjnych potraw wigilijnych, którymi częstowani byli uczestnicy spotkania. Młodzież z łódzkich gimnazjów i liceów oraz harcerze w ramach wolontariatu pomagali w przygotowaniu Starego Rynku na imprezę.

W Wigilii wzięło udział ponad 1 000 Łodzian, władze Łodzi oraz radni Rady Miejskiej. Na uczestników czekał poczęstunek w postaci tradycyjnych potraw wigilijnych, każdy otrzymał również drobny upominek. I Łódzka Wigilia została sfinansowana z wpłat darczyńców: rad osiedli, stowarzyszeń kupców działających w Łodzi i prywatnych firm.

Promocja rodzicielstwa zastępczego

W 2014 r., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zlecił produkcję 30 sekundowego spotu reklamowego, którego zadaniem jest promowanie rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej bądź prowadzeniem rodzinnego domu dziecka. W 2015 r. wyżej wymieniona reklama została umieszczona na stronie internetowej Ośrodka oraz w portalu społecznościowym YouTube, a także pokazywana na monitorach LCD zainstalowanych w tramwajach i autobusach kursujących na wszystkich liniach komunikacji miejskiej. Ponadto emitowano ją na antenie telewizji kablowej „Ret-Sat1” i „Toya”. W 2015 r. wydrukowano i rozdyskrebowano także bilety MPK z reklamą rodzicielstwa zastępczego.

„Informator dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej”

W 2015 r. w ramach „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2015 – 2017” został opracowany „Informator dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej”. Publikacja ta stanowi rodzaj mini przewodnika, z którego podopieczni rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych dowiedzą się, jak przygotować się do czekających ich obowiązków. Informator jest elementem przygotowania do dalszego życia w społeczeństwie oraz kształtowania kompetencji społeczno – zawodowych młodych ludzi stojących u progu opuszczenia pieczy zastępczej. Został on udostępniony wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka.

Działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa pracowników

W 2015 r. dla terenowych pracowników socjalnych zostały zorganizowane szkolenia z samoobrony z elementami krav maga, prowadzone przez funkcjonariuszy łódzkiej Straży Miejskiej (w marcu 2015 r.

na szkolenia zostało skierowanych 46 osób, w październiku 2015 r. – 24 osoby). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zawarł porozumienie z Komendą Miejską Policji w Łodzi w sprawie współpracy Komendy Miejskiej Policji w Łodzi z Ośrodkiem w zakresie organizacji wspólnych spotkań w siedzibie Punktów Pracy Socjalnej w celu wymiany informacji o osobach będących w zainteresowaniu obu podmiotów oraz udzielania pomocy w razie zakłócenia ładu i porządku publicznego. W ramach porozumienia zawartego pomiędzy Strażą Miejską w Łodzi a Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi, Straż Miejska w Łodzi organizowała codzienne patrole w Punktach Pracy Socjalnej. Ponadto pracownicy socjalni świadczący pracę w terenie, którzy w związku z wykonywaną pracą doświadczają kryzysów emocjonalnych, mają możliwość korzystania z pomocy psychologicznej w Poradni Psychologicznej Miejskiego Centrum Terapii i Profilaktyki Zdrowotnej im. bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi.

Działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa seniorów

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi zawarł porozumienie z Komendą Miejską Policji w Łodzi w sprawie ustalenia zasad współpracy w zakresie organizowania bezpłatnych warsztatów z zakresu profilaktyki wiktymologicznej, realizowanych w ramach projektu "Bezpieczny senior". Warsztaty były prowadzone na terenie Domów Dziennego Pobytu.

Opracowanie dokumentu „Polityka Społeczna 2020+ dla Miasta Łodzi – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych”

W 2015 r. zakończono prace nad opracowaniem „Polityki Społecznej 2020+ dla Miasta Łodzi – Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych”. Dokument określa zadania w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej na lata 2016 – 2020, zakłada współpracę pomiędzy komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łodzi, w szczególności powiązanie z trwającym na terenie Miasta procesem rewitalizacji społecznej i obszarowej.

Utworzenie Rodzinnego Domu Pomocy

Począwszy od czerwca 2015 r. na terenie Miasta funkcjonuje pierwszy Rodzinny Dom Pomocy dla 4 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Dom świadczy całodobowe usługi opiekuńcze i bytowe, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej oraz rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnych domów pomocy.

5. Potrzeby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na 2016 rok

- ❖ **Uruchomienie kolejnego rodzinnego domu pomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.**

Zamierzone efekty:

- stworzenie alternatywnej formy pomocy i zwiększenie bazy miejsc dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

- ❖ **Wprowadzenie projektu dostosowania struktury funkcjonujących domów pomocy społecznej do potrzeb demograficznych i zdrowotnych mieszkańców Łodzi oraz zmian mających na celu optymalizację kosztów ich funkcjonowania.**

Zamierzone efekty:

- dostosowanie do potrzeb liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku,
- zwiększenie liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- zwiększenie liczby miejsc w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- racjonalizacja kosztów utrzymania domów pomocy społecznej,
- efektywne wykorzystanie zasobów kadrowych oraz wyposażenia domów.

Z uwagi na zmieniającą się strukturę demograficzną oraz potrzeby zdrowotne mieszkańców Łodzi (zwiększające się zapotrzebowanie na zapewnienie całodobowej opieki dla osób przewlekle somatycznie chorych i zauważalne trudności w zagospodarowaniu miejsc w domach pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz znaczny okres oczekiwania na umieszczenie w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych) konieczne jest podjęcie działań zmierzających do dostosowania struktury domów pomocy społecznej.

- ❖ **Kontynuowanie zadań mających na celu tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi pieczy zastępczej.**

Mając na celu umożliwienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka podniesienia kwalifikacji i umiejętności wychowawczych, istotne jest zapewnienie przedstawicielom rodzinnych form pieczy zastępczej udziału w szkoleniach, dostosowanych do zgłaszanych potrzeb, w tym superwizji.

Ponadto, mając na względzie efektywne wykonywanie obowiązków przez osoby współpracujące z rodzinnymi formami pieczy zastępczej, zwłaszcza koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, niezbędne jest wyposażenie tej grupy zawodowej w wiedzę umożliwiającą prawidłową realizację ustawowych zadań, w tym superwizji.

- ❖ **Pozyskanie nieruchomości celem dostosowania instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej do obowiązującego prawa.**

Obowiązujące przepisy stanowią, iż z dniem 1 stycznia 2021 r. placówki opiekuńczo – wychowawcze nie mogą dysponować większą niż 14 liczbą miejsc organizacyjnych. Aktualnie wiele z funkcjonujących domów dziecka posiada 30 miejsc organizacyjnych.

Na terenie Łodzi funkcjonuje łącznie 28 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 21 placówek publicznych. Z funkcjonujących placówek publicznych w 12 (15 budynków)

przebywa więcej niż 14 dzieci. Biorąc pod uwagę skalę problemu, należy pozostawić w dotychczasowej siedzibie 7 placówek, które posiadają najmniejszą powierzchnię użytkową budynku. W przypadku pozostałych placówek należy podjąć działania zmierzające do pozyskania mniejszych lokali i opuszczenia dotychczasowych siedzib lub do przekształcenia nieruchomości w budynki wielorodzinne.

❖ **Udrożnienie systemu pieczy zastępczej w zakresie przyznawania lokali pełnoletnim osobom.**

Do zadań powiatu należy m. in. udzielanie pomocy pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych. Pobyt pełnoletnich osób w domach dziecka uniemożliwia zapewnienie pieczy zastępczej małoletnim, pozbawionym opieki i wychowania rodziców.

❖ **Promowanie rodzicielstwa zastępczego.**

Rodzinne formy pieczy zastępczej zapewniają pełny i harmonijny rozwój osobowości dziecka, które zostało pozbawione opieki w rodzinnym domu. Biorąc powyższe pod uwagę, promocja i pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych oraz kandydatów do prowadzenia rodzinnych domów dziecka, a także rodzin pomocowych, należy do zadań priorytetowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

❖ **Zwiększenie liczby psychologów współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej.**

Zwiększenie liczby psychologów jest niezbędne do należytego wykonywania zadań powierzonych organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Aktualnie 5 psychologów świadczących pracę w Wydziale Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej realizuje przede wszystkim działalność diagnostyczną, kosztem udziału w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i udzielania konsultacji pracownikom Wydziału Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. Wskazane jest zwiększenie zatrudnienia o minimum 2 kolejne etaty.

❖ **Utworzenie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.**

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego stanowią najbardziej korzystną, zarówno pod względem opiekuńczym jak i ekonomicznym, formę instytucjonalnej pieczy zastępczej. Utworzenie 2 placówek typu rodzinnego zostało zaplanowane w "Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2015-2017" na 2016 r. i 2017 r. pod warunkiem pozyskania na ten cel środków zewnętrznych.

❖ **Udoskonalanie i wprowadzanie nowych technologii w zakresie systemów teleinformatycznych.**

Niezbędnym działaniem mającym na celu usprawnienie funkcjonowania komórek wewnętrznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi oraz polepszenie jakości i wydajności świadczonej pracy jest udoskonalanie oraz rozbudowa systemów teleinformatycznych opartych na nowych technologiach.

❖ **Utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie środowiskowego domu samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera.**

Aktualnie w Mieście Łodzi istnieje jeden Ośrodek wsparcia dla osób z chorobą Alzheimera przeznaczony dla 20 osób. Utworzenie drugiego środowiskowego domu samopomocy jest odpowiedzią na zapotrzebowanie tej formy pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z chorobą Alzheimera będzie ośrodkiem wsparcia, skierowanym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

❖ **Poprawa jakości bazy lokalowej Ośrodka.**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi prowadzi działania mające na celu zwiększenie dostępności świadczonych usług w rejonach koncentracji problemów społecznych. W tym zakresie wskazana jest poprawa bazy lokalowej Ośrodka m.in. poprzez lokalizację punktów pracy socjalnej, w których zatrudnieni są terenowi pracownicy socjalni, na terenie obszarów rewitalizowanych. Trwający na terenie Miasta proces rewitalizacji ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Niezbędnym elementem procesu rewitalizacji są działania podmiotów, do których zadań należy przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. Działania te Ośrodek będzie realizował we współpracy z Biurem ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta.